

EL MIRALL

Núm. 178

3 EUR

Entrevista
Toni Torrens

...

Opinió
Macià Calafat

...

Cent raons...
*Les fotografies
de Ferran Aguiló*

...

Itineraris
El puig Tomir

...

Llibres

...

Art

...

Cinefàgia

PSIB
PSOE

BLOC

permallorca

**Unió
Mallorquina**

Dossier
Eleccions 2007

CURSA EL CORTE INGLÉS

El Corte Inglés,
organitzador des de fa 28 anys
de la gran festa de l'esport
popular a Barcelona.

SOM UN MÉS

Quan correm al teu costat entre tota aquesta multitud, sense cap altra meta que participar. Quan aplaudim un espectacle, una òpera o un concert. I especialment, quan ens enorgulлим de la nostra cultura i les nostres tradicions, com quelcom nostre que cal defensar. Per això, i per moltes coses més, a El Corte Inglés ens sentim un més a fomentar la cultura catalana i donar-li suport.

El Corte Inglés

Patrocinador oficial del Supermercat
de Revistes de l'APPEC.

GRAN TEATRE DEL LICEU

El Corte Inglés,
mecenes del Gran
Teatre del Liceu.

PALAU DE LA MÚSICA

El Corte Inglés,
membre d'honor
de la Fundació
Orfeo Català-Palau
de la Música Catalana.

AUDITORI DE GIRONA

El Corte Inglés,
patró de la Fundació
Auditori-Palau de
Congressos de Girona.

ESCOLA DE SARDANES

El Corte Inglés organitza
des de fa 29 anys
aquesta escola, on
prop de 20.000 nens
i nenes han après
a ballar sardanes.

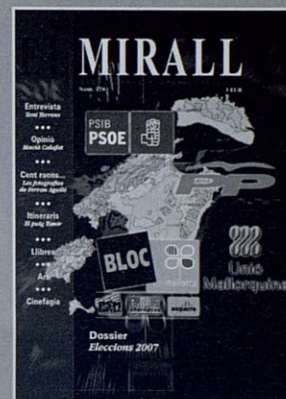

MINYONS DE TERRASSA

El Corte Inglés,
patrocinador des de
fa quinze anys de la
Diada dels Minyons
de Terrassa.

EL MIRALL

EL MIRALL

REVISTA CULTURAL
Abril de 2007 · Núm. 178

Edita:
OBRA CULTURAL BALEAR

Publica:
Associació EL MIRALL
C/ del Pare Bartomeu Pou, 31, bxs.
07003 Palma

Adreça electrònica:
<http://www.ocb.cat>
elmirall@ocb.cat

President:
Jaume Lladó

Director:
Josep Melià

Cap de redacció:
Macià Calafat

Consell editorial:
Jaume Lladó
Josep Melià
Mateu Morro
Pere Bueno
Pere Mari
Andreu Caballero

Publicitat:
Santi Adrover

Producció, administració
i publicitat:
Tel.: 971 72 59 37
Telefax: 971 71 93 85
Apartat de correus 179
07080 Palma

Delegació a Barcelona:
Omnium Cultural
C/ de la Diputació, 276 pral.
08009 Barcelona

Delegació a València:
Acció Cultural del País Valencià
C/ del Baró de Càrcer, 37
46001 València

Els articles publicats en
aquesta revista expressen
únicament l'opinió
dels autors.

Disseny
Marco Spinazzola

Maquetació i fotocomposició
Ecogràfic

Impressió
Xisco Arts Gràfiques
C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Tel. 971 475754

Dipòsit legal
PM 10-1987

EDITORIAL UNES ELECCIONES OBERTES	4
DOSSIER ELECCIONS 2007	5
OPINIÓ MACIÀ CALAFAT	19
ENTREVISTA MACIÀ CALAFAT. TONI TORRENS	20
MISCEL·LÀNIA JAUME LLADÓ	28
CENT RAONS PER PRESERVAR LES TRAMES MEDIEVALS ÀNGEL FRANCESC GENÉ I RAMIS. LES FOTOGRAFIES DE FERRAN AGUILÓ	30
EL SEMÀFOR OFICINA DELS DRETS LINGÜÍSTICS	35
ART CRISTINA ROS. MARIA CATALAN. ENTRE LA FRAGILITAT I LA FORTALESA	36
LLIBRES BIEL MESQUIDA	38
ITINERARIS GASPAR VALERO. EL PUIG TOMIR	42
CINEFÀGIA MATIAS VALLÉS. RICHARD GERE I LA MAJOR FALSIFICACIÓ DE LA HISTÒRIA DE LES BALEARS	48

Unes eleccions obertes

Editorial

És habitual que els panorames electorals estiguin més o manco prevists. La trajectòria de la legislatura i les condicions diverses en què arriben els distints partits normalment ens donen pautes més o manco fonamentades per poder predir amb un cert grau de seguretat cap a on anirà el veredict dels ciutadans a l'hora de disposar el seu vot. Ara bé, també és cert que ningú no pot dir blat fins que no és al sac i ben lligat. Com també és cert que molt sovint hi ha tendències contradictòries que impedeixen una formulació clara del que pot passar.

A les Illes Balears el pròxim 27 de maig tornam a estar convocats a elegir els nostres representants als ajuntaments, als consells i al Parlament. Aquesta convocatòria se'ns presenta oberta, amb un resultat difícil de predir sobre l'aspecte més substancial dels que es troben per definir. Aquest aspecte és, lògicament, si el PP tornarà a comptar amb majoria absoluta a la nostra cambra legislativa.

Alguns elements ens podrien indicar que el PP repetirà la seva majoria absoluta i consolidarà la seva hegemonia política. Elements com les realitzacions executades (autopistes, metro, residències...). Elements com el manteniment de la visió negativa de l'època del Pacte de Progrés. Elements com una suposada recuperació turística fruit de la gestió governamental. Elements com una realitat sociològica que tomba més cap a la banda dreta que cap a la banda esquerra.

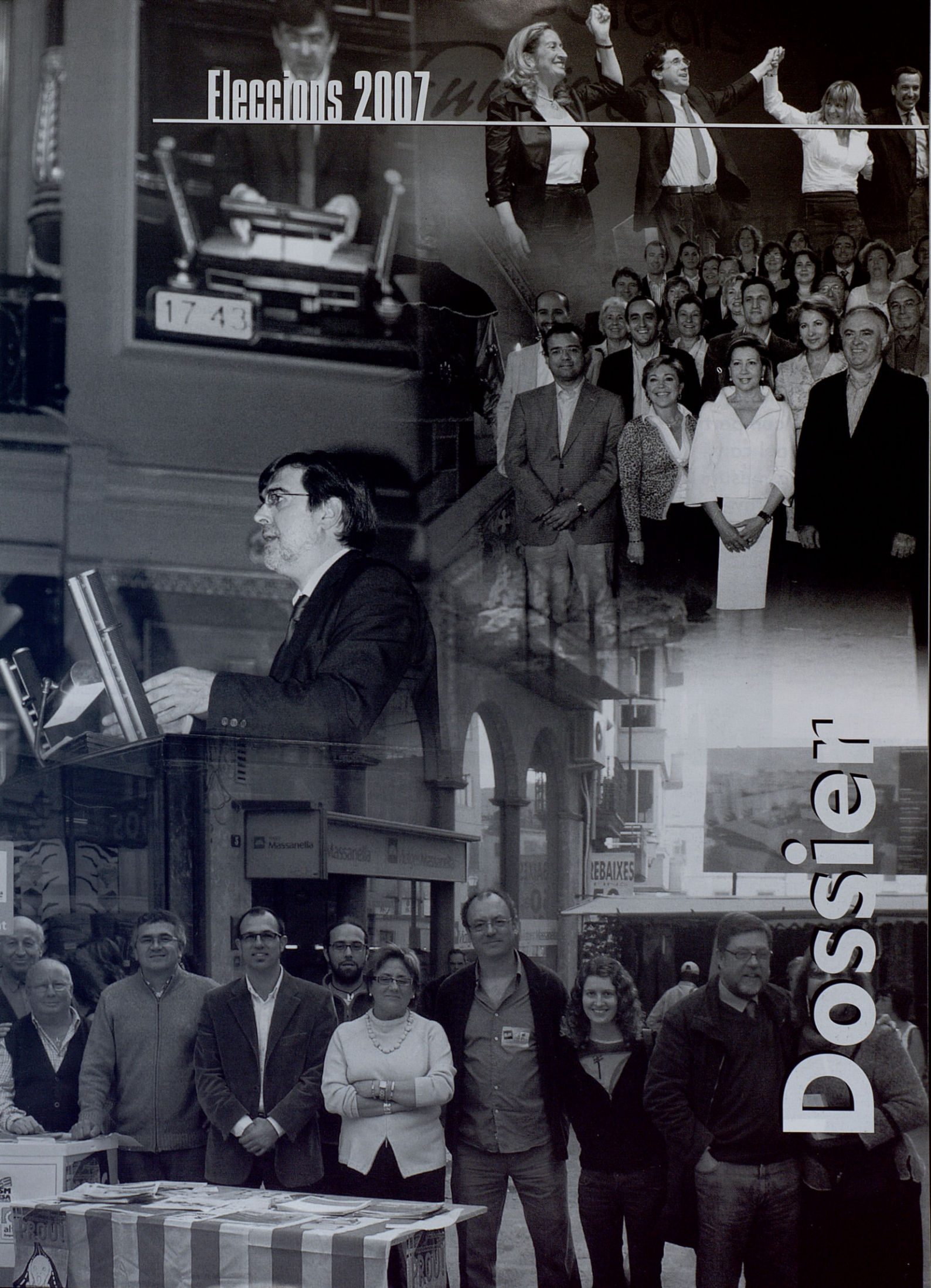
De totes formes també hi ha elements que ens poden convidar a una lectura diferent. Els famosos casos de corrupció amb Andratx com a paradigma. L'èxit de les mobilitzacions ciutadanes a favor d'una contenció del creixement urbanístic i a favor d'una política no agressiva contra la llengua pròpia d'aquesta terra. La concentració de l'oferta electoral, sobretot, a través de la coalició preelectoral a Eivissa i del Bloc a Mallorca.

Estam, per tant, davant unes eleccions amb uns resultats força oberts. Unes eleccions en què a més un dels espais tradicionals ha mutat. A ningú no se li escapa que el Bloc és una aposta que pot quedar confirmada pels electors o que pot quedar tocada. A les incògnites típiques del resultat s'hi suma si aquest nou actor que és el Bloc en sortirà ben parat, de la seva opció estratègica.

En relació amb la llengua i la cultura, probablement allò desitjable seria que hi hagués consens entre tots els partits perquè es compleixin de manera estricta els mandats continguts a la Llei de normalització lingüística. Això seria allò desitjable. El que passa és que a ningú no se li escapa que les circumstàncies indiquen que això és impossible. El PP s'ha apartat dels mandats de la Llei de normalització tant en matèria d'ensenyament, amb el tristament famós Decret Fiol, com en matèria de mitjans de comunicació, amb una IB3 que és una enorme i caríssima decepció. Per tant, aquesta no serà una qüestió d'estat presidida pel consens, sinó que entra dins la contraposició electoral.

Aquest número d'EL MIRALL pretén acostar als nostres lectors les propostes programàtiques més importants dels diferents partits que aspiren a governar les principals institucions d'aquest país. En principi, hem convidat a tots els partits amb representació a donar la seva opinió i a aportar els seus punts de vista. Alguns no han contestat a la nostra proposta, la majoria sí. Desitjam que les pàgines del «Dossier» siguin il·lustratives i útils per fer una aproximació a l'oferta electoral que tenim al davant. La gran festa de la democràcia bé es mereix aquest esforç.

Eleccions 2007

Dossier

Respostes per avui i també per demà

FRANCESC ANTICH I OLIVER

La proposta de govern dels socialistes és, sobretot, fruit d'una gran il·lusió que vull que sigui compartida; una il·lusió pel canvi que s'ha forjat a mesura que s'incorporen a les iniciatives pròpies els nombrosos comentaris i propostes que hem rebut pertot on hem anat.

En els darrers anys he recorregut pobles i ciutats i he pogut conversar amb tot tipus de persones, des d'enginyers i missers fins a places i picapedrers. Tots, des de vesants ben distints, m'han manifestat les necessitats, i també les quimeres, de la seva vida quotidiana, i m'han expressat la direcció que hauria de prendre el país. En tots he detectat una esperança que les coses millorin, manifestada de mil maneres diferents i, en una majoria de casos, una arrelada consciència de voler recuperar una qualitat de vida que només fa uns anys era gairebé un tret d'identitat de les nostres illes, però que amb el pas del temps i probablement per l'aplicació de polítiques inadequades s'ha anat difuminant i deteriorant. És hora, doncs, del redreçament

d'aquesta tendència, i que les persones, i no altra cosa, ocupin el primer lloc en els objectius dels governants de les Illes Balears. Aquest programa electoral és l'instrument per arribar-hi.

Els socialistes, jo mateix, tenim experiència de govern i, per tant, les nostres propostes parteixen de bases sòlides de coneixement de la realitat; propostes assenyades i participatives; propostes per recuperar un benestar i una seguretat que l'excés d'agitació i la massificació registrats en els darrers anys han malbaratat.

I, sobretot, la nostra proposta presenta un canvi important en les estratègies de govern: és imprescindible aportar solidesa i seguretat per avui, però garantir-les també per demà. No podem seguir amb la divisa de qui dia passa any empeny i gestionar cada temporada com si fos la darrera. Les coses han de durar. El benestar social, el paisatge, les oportunitats econòmiques... s'han de preveure amb perspectiva de futur.

Aquest plantejament és inherent als progressistes. Hem de pensar en les persones d'avui i també en les de demà. El progrés no és veritable progrés si només afecta uns quants. El progrés no serà progrés si no arriba als nostres néts i als néts dels nostres néts. L'oportunisme insolidari del moment és incompatible amb la lògica progressista.

Des d'aquesta perspectiva hem anat construint aquesta proposta, però també he volgut que, al material bàsic del seny, l'honradesa i els valors cívics, s'hi afegeixin algunes dosis d'utopia, que són imprescindibles perquè el poble camini

nin i avancin, confiats i segurs, cap al futur.

Prenent com a referent les iniciatives principals de la socialdemocràcia europea, les propostes electorals del PSIB-PSOE per a les Illes Balears s'adrecen cap a la configuració d'una democràcia social, reformista i pragmàtica que, posant al dia els nostres valors tradicionals, signifiqui un **eixamplament de les classes mitjanes**, que és l'objectiu essencial de les polítiques socialistes al nostre país.

El nostre programa proposa mesures concretes en l'acció de govern, però és imprescindible deixar ben palès l'esperit amb el qual s'executaran aquestes iniciatives. La voluntat de consensos bàsics no vol ser només un mètode de treball, sinó que forma part del programa mateix i del compromís electoral.

En aquest sentit s'ha de recordar que tots els períodes estables de govern de la socialdemocràcia a Europa han tingut un comú denominador: el consens explícit amb l'empresariat i els sindicats de la indústria més potent del país. Des d'aquest punt de vista, l'oferta electoral socialista inclou aquest compromís de treballar per configurar espais de consens amb tots els diferents agents i nivells del sector turístic.

Igualment, empresaris i sindicats d'altres sectors seran protagonistes d'altres espais de trobada a l'hora de formular polítiques econòmiques i socials.

També cal fer referència a l'anomenat «consens d'inclusió», que pareix imprescindible a l'hora de fer quallar polítiques d'envergadura. Es tracta de configurar iniciatives d'inclusió «dels de baix», però també d'inclusió «dels de dalt», perquè en l'aplicació de la tasca redistributiva s'haurà de menester la col·laboració, la implicació i fins i tot el partenariat dels segments econòmicament més potents de la societat.

Aquest programa, tot i respectant la tradició socialdemòcrata de preocupació pels aspectes socials (sanitat, educació, treball, habitat-

ge...), no parteix de cap judici previ històric, sinó que tracta de donar solucions d'avui als problemes d'avui. Respostes puntuals per millorar la vida quotidiana dels ciutadans. Iniciatives pensant, per sobre de tot, en les persones. En aquest sentit, aquesta oferta programàtica també inclou solucions en tres àmbits essencials de la nostra societat.

• **LA SEGURETAT**, en el sentit més ampli de la paraula. En un espai ple d'incerteses que afecten aspectes bàsics de la vida (lloc de feina, dificultats econòmiques domèstiques, necessitat imperiosa de serveis socials, víctimes de delinqüència, sinistralitat viària, perills de l'addicció a les drogues, impacte negatiu de la immigració, poques

possibilitats de conciliar la vida domèstica i la laboral, manca de respecte cap als drets ciutadans...), l'oferta socialista ha de proposar iniciatives que proporcionin seguretat a les persones i confiança en el present i en el futur.

• **LA FAMÍLIA**, que, en les més diverses formes en què es presenta actualment, ha de ser l'eix de les polítiques socials del PSIB-PSOE. La família s'ha convertit en un concepte transversal que inclou polítiques laborals, formació, igualtat de gènere, discapacitats, majors, joves..., i com a tal ha d'estar molt visible en l'oferta electoral.

• **LECONOMIA EMPRESARIAL I LA DOMÈSTICA**. Més enllà de la macroeconomia, el PSIB-PSOE

ha de posar èmfasi en la preocupació per tots els temes que poden afectar negativament la marxa de les economies domèstiques, principalment les més desfavorides, però també les de les classes mitjanes, que avui dia formen el gruix social per excel·lència. Aquesta mateixa preocupació s'ha de dirigir cap a les economies de la petita i mitjana empresa i la dels treballadors autònoms, de gran presència a les Illes Balears.

• LES NOSTRES SENYES

D'IDENTITAT. La gent d'aquest país, més enllà de les seves posicions polítiques, té plena consciència de les seves peculiaritats, unes senyes d'identitat que han de servir de brúixola en un món globalitzat. Però això els socialistes proposam, no tan sols defensar, sinó també promoure el nostre patrimoni lingüístic i cultural i posar en pràctica els mecanismes adients per tal que els nouvinguts d'altres països s'integrin amb normalitat en la nostra manera de ser i de viure. I és evident que el reco-

neixement de les nostres peculiaritats passa per la defensa aferrissada del nostre territori, del patrimoni paisatgístic, que ha de ser protegit. No s'ha de malbaratar ni un pam més de la nostra terra.

A l'hora d'elaborar la nostra proposta, els socialistes hem treballat amb conceptes moderns dels valors tradicionals. És el cas de la igualtat d'oportunitats i la prosperitat.

• La prosperitat d'un país avançat ja no és avui la mera acumulació de beneficis econòmics i l'oblit

GRUP AVA

Viajes

Martel

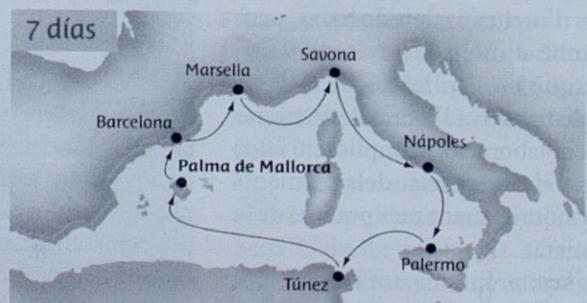
BAL. 029 M/D

CREUER. Sortida des de Palma.

Tots els dijous, fins octubre, visitant:
Palma, Barcelona, Marsella, Savona, Nàpols,
Palerm, Tunísia i Palma

Preus des de

719 euros + taxes, segons sortides

Informes i reserves: Oms, 50 B Box 696 · 07003 Palma (Mallorca) · Tel. 971 72 38 42 · Fax 971 72 69 42
A/e: ventas@viajesmartel.com · www.viajesmartel.com

d'altres aspectes. Cada vegada són més els elements, com ara la defensa del medi ambient, que tenen components de guanys econòmics. L'educació, la capacitat professional, els serveis socials... són compromisos socials que s'han de poder traduir en beneficis econòmics i socials en forma de més llocs de feina i més atractius, inversions públiques, creació de noves professions...

La igualtat d'oportunitats, en la seva versió més moderna, ha d'estar a la base de l'oferta programàtica del PSIB-PSOE, que ha de ser bel·ligerant amb les iniciatives d'equilibri de les herències socials. Això no vol dir configurar un model d'igualitarisme monolític, sinó assegurar que tothom estigui en les mateixes condicions a la línia de sortida i que després cadascú arribi fins a on li permeti el seu esforç personal. I més enllà de les propostes concretes, els socialistes volem donar un nou caire a les relacions polítiques. La complexitat i la diversitat social fa que cada vegada sigui més difícil que tots els problemes es resolguin des d'un sol projecte o programa, sense la col·laboració de ningú més. Per tant, des del manteniment de les

pròpies senyes d'identitat i dels valors essencials, el PSIB-PSOE sempre col·laborarà amb totes les forces polítiques democràtiques per tractar de trobar espais de consens a l'hora d'elaborar les formulacions polítiques.

No hi pot haver dignitat en l'exercici de la política ni avenços de qualitat democràtica sense el respecte a l'adversari i a l'existència de la discrepància. Aquest serà un compromís bàsic de l'oferta socialista.

Els ponts dels diàlegs es construiran amb els valors de la moderació i la capacitat de comprendre els arguments raonats de l'adversari polític, amb el qual s'ha de compartir la convicció que no hi ha veritats absolutes ni inamovibles.

Aquesta és la proposta socialista i el meu compromís personal.

**Francesc Antich i Oliver és candidat de PSIB-PSOE a la Presidència del Govern.*

Francina Armengol

**defensa
el teu futur**

AL CONSELL DE MALLORCA

amb el teu **vot**

En positiu per Mallorca

BIEL BARCELÓ

El Bloc per Mallorca és la constatació que l'esquerra pot convergir en una proposta programàtica unificada.

Els partits i les persones que integram el Bloc per Mallorca compartim la idea que aquestes illes necessiten una alternativa a l'hegemonia de la dreta i pensam que la resposta només pot sorgir de la unió dels esforços de l'esquerra transformadora, del nacionalisme progressista i de l'ecologisme polític.

En el Bloc per Mallorca coincidim el PSM-Entesa Nacionalista, Esquerra Unida, Els Verds i Esquerra Republicana en la necessitat de donar resposta a la demanda ciutadana d'una profunda reorientació del model polític, econòmic, cultural, territorial i social que hi ha a les nostres illes.

Des del Bloc feim una aposta per l'ocupació de qualitat, estable, segura i en condicions dignes. I al

mateix temps denunciem la manipulació de la dreta, que vol enfrontar els treballadors amb les idees de la defensa del territori i el medi ambient. Només des d'una política de respecte del territori és possible construir una economia sòlida i estable per als propers anys que faci possible millorar la qualitat dels serveis i de les ocupacions, que faci del turisme i l'activitat productiva un benefici per a tota la població, la d'ara i la dels nostres fills. Per això, la proposta del Bloc té un caràcter positiu, d'afirmació, i de mobilització per construir una alternativa política, social i de govern que impulsi la construcció d'un país per a les persones, més just, més lliure, més equitativament pròsper i més viable ambientalment; un país en què puguem sentir-nos còmodes i que puguem deixar a les generacions futures.

El Bloc per Mallorca presenta un programa elaborat des d'una òptica plural, respectuós amb la diversitat de tradicions de l'esquerra, del nacionalisme, i de l'ecologisme; un programa al servei de tots els habitants de les Illes Balears que es construeix sobre dotze principis:

1. Treballam per aconseguir un canvi de model econòmic que sigui sostenible, que garanteixi el benestar de la gent, per a assolir més ocupació i millor, i que sigui sensible a les peculiaritats insulars del nostre territori.
2. Ens afermam com a força progressista i de l'esquerra plural. Feim nostres els valors emancipadors de tots els moviments que recullen l'herència de les esquerres democràtiques amb

l'objectiu de defensar i ampliar de manera sostenible les conquestes dels treballadors i l'estat del benestar. Defensarem molt especialment els serveis públics com a instrument d'equitat, d'igualtat i de redistribució de la renda.

3. Som una força ecologista, compromesa amb la defensa del medi ambient. Treballarem per aplicar polítiques de sostenibilitat en tots els sectors: turisme, indústria, agricultura, transport, energia, etc.
4. Defensem les cotes més altes d'autogovern per a les Illes Balears. Volem la constitució d'uns estats units d'Europa democràtics, plurals, solidaris i socialment avançats.
5. Com a força feminista, defensam la igualtat entre homes i dones en tots els àmbits, la llibertat d'opció sexual i el caràcter laic de la vida pública.
6. Des de la solidaritat amb tots els pobles, defensam els trets històrics, d'identitat i culturals de les nostres illes, especialment la llengua catalana com a patrimoni comú i vincle de cohesió i d'integració de tots els habitants de les Illes Balears.
7. Treballarem per la convivència, el respecte a la diversitat cultural, els drets de les persones, la integració social i cultural dels nouvinguts, i el principi d'igualtat sense discriminació per raó d'origen, religió, sexe o qualsevol altre de similar.
8. Lluitarem decididament contra qualsevol forma d'exclusió i propugnarem la universalitza-

ció del benestar en matèria sanitària, d'educació, d'accés a l'habitatge i dels serveis socials.

9. Impulsarem l'economia social, defensarem els interessos dels treballadors i lluitarem amb decisió contra els dos grans mals del nostre mercat laboral: la precarietat i la sinistralitat. Defensarem els interessos i la capacitat d'iniciativa de la petita i mitjana empresa, i potenciarem la competitivitat de les empreses i productes locals, la diversificació de l'activitat econòmica i la incorporació de les noves tecnologies al nostre teixit productiu.
10. Lluitarem contra la discrimina-

ció fiscal en favor dels poderosos i defensarem la plena autonomia financera de les Illes Balears per aconseguir uns serveis suficients i de qualitat per als nostres ciutadans i ciutadanes; per resoldre la manca greu d'infraestructures, i per solucionar el dèficit de la despesa educativa, sanitària i social.

11. Defensem un aprofundiment en la democràcia i l'honestetat i de les llibertats individuals. La participació social serà una senya d'identitat pròpia.
12. Treballarem per a la pau i defensarem polítiques efectives de solidaritat amb els països del sud.

Roldan

C/ Eusebi Estada, 66 - 68
07004 Palma de Mallorca
Tlf. 971 763 666 - Fax 971 763 667
Internet: <http://www.roldan.es>
e-mail: roldanib@roldan.es

Certificat de
Qualitat
ISO 9001-2000 N° 02.05074

Cream espais per conviure

Dotze idees que impulsen la nostra actuació i que necessiten el suport dels treballadors. Les persones, la llibertat, la terra i el progrés social: aquestes són les nostres banderes, el nostre nord.

Les persones, primer

Conscients que no es pot construir un país si no hi ha un compromís

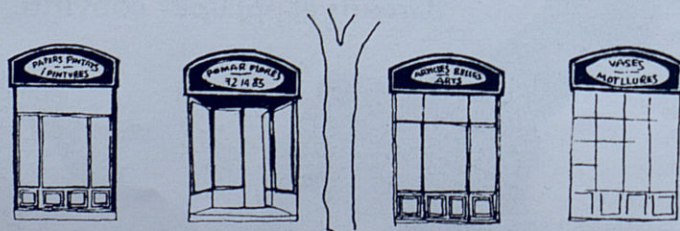
real per millorar la qualitat de vida dels ciutadans i ciutadanes, el programa del Bloc s'inicia amb el títol: «Les persones, primer». Cap programa electoral pot sostreure a la ciutadania els elements essencials del seu projecte social, de les polítiques per construir una societat més justa. Com no pot ser d'altra manera, l'educació i la promoció de la llengua, la cultura i la identitat nacio-

nal són una de les prioritats programàtiques del Bloc.

Educació, fonament de futur

L'educació, pel Bloc, ha de ser pública, arrelada al país, promotora de valors democràtics i de civisme, en català, integradora, de qualitat, garant de la igualtat d'oportunitats i correctora de les desigual-

“Encara queden botigues” Casa Domar Flores

PAPERS PINTATS I PINTURES · ARTICLES PER A ARTISTES · VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 72 14 83 - Fax 971 71 93 12 · 07002 - PALMA (MALLORCA)

tats, participativa, que integri realment els pares en la comunitat educativa, progressiva, l'educació per a tota la vida.

- Incrementarem el pressupost educatiu amb l'objectiu d'assolir el 6% del PIB de forma gradual i prioritària.
- Impulsarem la gratuïtat efectiva i progressiva dels llibres de text mitjançant el sistema de préstec.
- Millorarem les plantilles com a base per a la reducció de ràtios.
- Pla de millora de les infraestructures.
- Donarem un nou impuls a l'ensenyament en català.
- Impulsarem una política d'escolarització socialment equitativa que atengui el caràcter únic de la xarxa d'ensenyament públic, amb independència de la titularitat dels centres educatius.
- Crearem una xarxa pública d'escoles per a l'etapa de 0-3 anys. Farem el desdoblament sistemàtic de les classes de llengua anglesa. Incorporarem l'educador social en els centres escolars.
- Millorarem la dotació dels equips d'orientació educativa i psicopedagògica
- Elaborarem un pla d'ensenyament de l'ús de les tecnologies de la informació i l'educació

- Impulsarem la formació professional per donar resposta a la societat, serà prioritari vincular més i millor el món educatiu amb el món laboral i professional.

Cultura, identitat, creativitat i riquesa

- Difusió exterior de la llengua catalana i de la cultura que s'hi expressa. Amb caràcter immediat, reingressarem a l'Institut Ramon Llull.
- Polítiques d'infraestructures que es caracteritzin per la rapidesa i l'agilitat a l'hora de donar resposta als diferents sectors.
- Dotació d'infraestructures bàsiques:

biblioteca nacional, museu de la ciència i de la tècnica, filmoteca, facultat de belles arts.

- Compromís clar amb les actuacions de preservació d'estudi, de recerca i de difusió dels nostre patrimoni.
- Memòria històrica. Iniciatives de les institucions públiques per a la recuperació i la normalització de la memòria històrica amb els principis de veritat, justícia i reparació.
- Compliment de la Llei de normalització lingüística i desenvolupament sectorial.

**Biel Barceló és candidat del Bloc a la Presidència del Govern.*

La nostra llengua...

una aposta de futur

MARIA ANTÒNIA MUÑAR I RIUTORT

La pèrdua històrica de l'autogovern fa quasi tres-cents anys i la pressió cultural forana són la causa que a Mallorca el sentiment de pertinença al país no estigui totalment normalitzat.

Qualsevol país cohesionat, amb una ciutadania motivada per al treball i per tirar endavant, ho és perquè manté quelcom comú entre els seus ciutadans, això és: sentir-se orgullosos de formar part d'una comunitat diferenciada de les altres, d'un tot, amb les seves pròpies institucions, però també amb una història, uns costums, una gastronomia..., de manera que tothom se sent solidari amb els altres.

Un recobriment d'aquesta consciència és necessari per al progrés del nostre país.

Això no és possible, però, si no es parteix d'unes accions culturals específiques i decidides en aquest sentit, i també sense una solidaritat social que faci que ningú no se senti deixat de banda per la societat a la qual ha de pertànyer. Per

aquest motiu, les accions s'han d'orientar cap a crear una cultura de país i cap a fer un país socialment equilibrat.

La política cultural ha d'anar dirigida a l'autocentrament com a poble, sense que això ens allunyi ni ens distanciï de res del que passa al nostre voltant. No hi ha res més perillós que tancar-se sobre si mateix. Hem de ser capaços de ser nosaltres sense necessitat d'eliminar la interrelació amb altres cultures.

Les institucions públiques són actualment un dels principals agents actius en matèria cultural; de fet, és evident que si no fos gràcies a les institucions no tan sols no hi hauria el moviment cultural que hi ha sinó que bona part del nostre patrimoni s'hauria perdut.

Per això, des de les institucions que governarem, durem a terme una política cultural que garanteixi el manteniment de les nostres arrels, entenent com a tal la llengua i cultura de Mallorca.

Potenciar-ne l'ús, objectiu prioritari

Per Unió Mallorquina és bàsic que tots i cada un dels mallorquins, sigui quin sigui el seu origen, tenguin coneixements lingüístics suficients perquè la llengua oficial que cadascú utilitzi de manera lliure sigui compresa pel seu comunicant.

Prestigiar l'ús social de la nostra llengua és una de les nostres apostes principals. Tenim elements objectius que ens fan veure amb optimisme el seu futur, ja que mai no hi havia hagut tantes persones que l'hagin estudiada, ni mitjans de comunicació que la posin a

l'abast de la població, ni personatges amb projecció pública que l'emprin com avui en dia. És una feina comuna, de tots, en la qual Unió Mallorca ha de ser capdavantera.

El nostre Estatut d'autonomia proclama a l'article 3 que la llengua catalana és la pròpia de les Illes Balears, i a la vegada dirigeix un mandat a les administracions públiques perquè sigui coneguda per tothom i es trobi amb plena igualtat d'ús.

Unió Mallorca fa seu aquest manament i es compromet a dur-lo endavant, com a partit nacionalista, i com a partit fidel al marc estatutari actual.

L'objectiu marcat és que la llengua

serveixi de pont d'integració de totes les persones que viuen aquí, hagin nascut on sigui, perquè tothom se senti igual de mallorquí, sigui d'on sigui.

Tot i que l'escola ha de ser la principal eina per aconseguir aquest objectiu, també fa falta que la resta de l'Administració consideri l'objectiu marcat com a seu.

20 MESURES...

1. Proposarem un pacte per la llengua per tal de garantir que qualsevol modificació legislativa que l'afecti sigui adoptada per consens parlamentari. Aquest pacte tindrà efectes retroactius per a tota normativa que hagi estat

aprovada als darrers anys sense unanimitat.

2. Vetllarem de manera estricta perquè es compleixi la legislació actual, sobretot la Llei de normalització lingüística.
3. Especialment, assegurarem que es compleixi pel que fa a l'ús com a llengua vehicular als mitjans de comunicació públics i assegurarem la recepció de ràdios i televisions públiques del nostre mateix àmbit lingüístic, sempre que siguin homologables a la nostra legislació.
4. Impulsarem la creació d'un canal per cable conjunt a la nostra àrea lingüística.
5. Remourem tot allò que dificulti que l'administrat es dirigeixi a

EL MIRALL

amb el suport de

**Generalitat
de Catalunya**

l'Administració en la nostra llengua, això és especialment important respecte de l'Administració general de l'Estat.

6. Posarem al servei de l'administrat serveis jurídics per fer prevaler el seu dret lingüístic.
7. Incentivarem els funcionaris perquè, dins el seu àmbit de treball, es preparin amb cursos superiors, fent especial esment del nivell E, de llenguatge administratiu, mitjançant un complement destinat a retribuir la seva millor preparació en el lloc de treball i la seva productivitat.
8. Com a partit liberal, també tindrem en compte en aquest àmbit la presència de la iniciativa privada i de l'associacionisme. En aquest sentit, aquelles empreses que en el seu àmbit d'actuació laboral i empresarial es normalitzin lingüísticament

de manera efectiva han de poder accedir a ajudes i incentius, en forma de bonificacions fiscals i subvencions econòmiques.

9. Seguirem ajudant i impulsant aquelles entitats que fruit de l'associacionisme i del voluntarisme treballen en favor de la recuperació de la llengua catalana.
10. Un altre camp en el qual l'Administració ha d'actuar prioritàriament és en el de la immigració, no tan sols oferint cursos de formació en general, sinó potenciant que aquelles persones que són rellevants dins la seva comunitat d'origen rebin atenció especial de l'Administració, la qual els ha de donar a conèixer la societat i el poble on viuen, perquè coneixent-lo el podran estimar, i a la vegada això els permetrà transmetre-ho a la seva comunitat.

11. L'àmbit de l'oci és un camp en què la llengua catalana encara no gaudeix d'igualtat, i la situació s'ha de corregir. Això és patent en el cas del cinema; en realitat no podem triar en quina llengua volem les pel·lícules d'actualitat. Atenent el cost que suposa el doblatge, s'han d'establir convenis amb les altres comunitats autònomes de llengua catalana per promocionar el doblatge de les pel·lícules d'actualitat.
12. També el còmic i les publicacions juvenils han de ser estimulades perquè entrin dins el procés d'afermament lingüístic.
13. Durem a terme accions de promoció especial en aquells àmbits en què la nostra llengua no té un accés normal, amb especial atenció, coincidint amb el traspàs de competències, a l'Administració de justícia i les forces de seguretat.
14. Aprofundirem en la normalització lingüística en aquells àmbits en què el català ja té presència i promocionarem activitats directament relacionades amb la llengua i cultura, especialment adreçades a col·lectius que hi han tingut menys contacte.
15. Considerarem la promoció de l'ús de la llengua catalana com a acció transversal, que ha de tenir lloc en totes les àrees de govern i no tan sols en cultura.
16. Considerarem la nostra llengua com a patrimoni comú de tots els que vivim a Mallorca, i símbol de convivència i de voluntat de ser mallorquins.
17. Promocionarem les activitats col·lectives que lliguin la nostra llengua i cultura amb la modernitat.
18. Dedicarem especial atenció a les

llum i gas
amb més energia que mai

E! gesa endesa

FONO
902 500 902
GESA

AVARIES: 902 534 902

persones nouvingudes perquè tinguin l'accés assegurat a l'aprenentatge de la nostra llengua, i que aquesta els serveixi per a la promoció personal.

19. Aprofundirem en l'accés del català a les noves tecnologies.
20. Treballarem per arribar a les condicions adequades per tal que els alumnes que superin l'assignatura de llengua i literatura catalanes d'ESO assoleixin, realment, un nivell equiparable al que actualment es denomina nivell C. Per això, s'han de posar els mitjans materials i humans per fer això possible de forma progressiva dins el procés normalitzador.

I moltes més...

...per la música

- Organitzarem un Festival de la Cançó en Català de Mallorca, amb la finalitat de promocionar la música i els autors, els artistes i els grups que utilitzen la llengua catalana.
- Garantirem la presència d'autors, artistes i grups de Mallorca en qualsevol acte amb contingut musical organitzat per una administració de les Illes Balears.
- Garantirem la presència als mitjans de comunicació, especialment televisions i ràdios, tant de titularitat pública com privada, dels grups, autors i intèrprets de Mallorca o que utilitzin la llengua catalana.
- Promourem el funcionament i la fundació de bandes de música i grups corals i impulsarem que s'interpretin concerts per tot Mallorca.
- Fomentarem l'enregistrament de CD de nous valors i dels que necessiten promoció.

...pel teatre

- Organitzarem un Festival de Cinema de Mallorca.
- Promourem la difusió dels curtsmetratges que es fan a les Illes Balears i en garantirem la difusió a les televisions de les Illes i als cinemes. Posarem especial atenció en els que surten de les escoles de cinema de Mallorca.
- Impulsarem i garantirem que s'exhibeixin en català les principals pel·lícules que s'estrenen als nostres cinemes.

...per la producció literària i el còmic

- Mantindrem decididament l'actual Premi Mallorca de creació literària com a premi amb més dotació econòmica de la literatura catalana.
- Ampliarem l'actual Fira del Llibre en Català amb una mostra itinerant que pugui arribar a la major part dels pobles i ciutats de Mallorca i de les Illes Balears.
- Fomentarem la publicació de les obres dels joves escriptors amb criteris estrictes de qualitat, com a manera d'estimular la creació literària.
- Obrirem una revista literària a Internet per a treballs de creació literària.
- Vehicularem en la societat aquelles

persones compromeses amb el país perquè es converteixin en estàndards de la cultura a Mallorca i exemples per seguir.

- Organitzarem anualment la Fira del Còmic i del Manga, amb exposicions, venda, mostra, conferències, activitats i presentació de guionistes i dibuixants.
- Promourem el reconeixement dels nous dibuixants i guionistes de còmics.
- Incentivarem l'edició de còmics en català per a les escoles i els joves.

...pel teatre

- Fundarem la Companyia de Teatre de Mallorca, amb la finalitat que sigui emblemàtica de les nostres illes

Avançam amb tu

Unió Mallorquina

Mª Antònia Munar
presidenta.

i perquè difongui el coneixement dels nostres principals autors teatrals en llengua catalana.

- Promocionarem el teatre en català a les ciutats i pobles de les Illes Balears amb representacions teatrals itinerants, especialment als llocs que no disposen d'auditori estable.
- Establirem uns premis anuals que reconeguïn obres i autors teatrals.

Fer atractiu i necessari conèixer la llengua pròpia d'aquesta terra, tant als mallorquins de naixement com als mallorquins d'adopció, és l'objectiu principal.

El «pal de paller»

Hem de ser conscients que els canvis demogràfics que s'han produït durant aquest darrers quatre anys —més de 100.000 persones més— ens obliguen a multiplicar les nostres actuacions, però també a positivar els nostres missatges: qui voldrà aprendre una llengua que alguns s'entesten a dir que es mor? Ningú! Per tant, ens queda un repte: hem

de ser capaços, entre tots, de provocar que la nostra llengua sigui el nexa d'unió entre tots els que avui vivim a Mallorca.

Tot projecte col·lectiu es conforma al voltant d'una identitat. És l'única manera d'assegurar que totes les individualitats apuntin cap a un mateix objectiu. Cap a un mateix futur.

Les potencialitats dels mallorquins del segle XXI, en aquest món globalitzat, necessiten un marc precís de desenvolupament per ser completament productives, i aquest marc ha de ser un espai comú. Quin altre és el millor candidat que l'àmbit lingüístic?

Qualsevol altre no serà tan singular, tan únic, com la mallorquinitat. Aquest fet, gairebé de propietat privada, degudament treballat, esdevé un valor afegit que, sens dubte, ha de provocar adhesions i en el qual la nostra llengua és el tantes vegades reclamat «pal de paller».

El futur parla com tu

Per tant, quan se senten tantes veus

pessimistes sobre el futur de la nostra llengua, essència de la nostra identitat, hem d'emprendre mesures en positiu.

Si volem crear un impuls de simpatia i d'estimació al voltant de la nostra llengua, hem d'actuar amb simpatia i estimació.

És amb diaris, ràdios, televisions, biblioteques, revistes i llibres, com hem fet al Consell de Mallorca, que aconseguirem que la nostra llengua, la llengua dels nostres pares i padrins, sigui la dels nostres fills i néts. Vull reconèixer, per tant, la tasca de totes les persones que estau implicades en la promoció de la llengua catalana. Podeu estar segurs que és una bona causa i que Mallorca en surt beneficiada.

I que aquesta estimació que molts professam s'estengui cada vegada més!

El futur de la nostra llengua, és a dir, el nostre com a poble, rau en el fet que sigui una llengua de futur.

***Maria Antònia Munar i Riutort és candidata a la presidència del Consell de Mallorca i del Govern.**

El final de la impunitat?

MACIÀ CALAFAT

Això explicaria la feblesa de les estructures polítiques, l'existència de fenòmens com l'autoritarisme i el cabdillisme –que compensen des del punt de vista del poder la manca de valors democràtics– o les insuficiències de l'anomenat estat del benestar. Aquestes afirmacions tenen una part de veritat, però també molt de tòpic. Com també la inclusió de la societat mallorquina en aquests paradigmes.

Si analitzam el nostre cas, hem de partir del rebuig dels estereotips: ni Mallorca era una societat rural i endarrerida abans de l'arribada del turisme –al contrari, tenia una agricultura d'exportació totalment inserida en el mercat internacional i era una de les zones més industrialitzades del Mediterrani–, ni la manca de valors democràtics, el caciquisme i el clientelisme que se li atribueixen difereixen gaire dels d'altres zones europees.

La suposada tolerància mallorquina amb la corrupció té més a veure amb el sistema de valors inculcat per la dictadura franquista i amb el peculiar model de desenvolupament econòmic dels anys seixanta, perpetuat fins als nostres dies. El franquisme va reprimir qualsevol tipus d'organització social que no formàs part de les seves pròpies estructures de poder. El règim va eliminar la idea de participació ciutadana a la vida pública i va limitar, per tant, la idea d'uns interessos col·lectius. Els ciutadans no podien prendre part en les decisions que els afectaven i es varen refugiar en l'àmbit familiar. Aquesta situació política va coincidir amb el *boom* turístic, que va permetre que sectors populars accedissin a un cert benestar econòmic i va reforçar la tendència a l'individualisme imposada per la dictadura. El franquisme va crear tam-

bé una cultura de la impunitat: tenint bo amb el govern, qualsevol empresari amb pocs escrúpols podia aixecar un imperi turístic en pocs anys. N'hi havia prou de tenir amics als llocs de poder. Empresaris, advocats, notaris, pèrits han reproduït aquesta manera de funcionar en democràcia. La continuació de governs de caràcter conservador, hereus sociològics del franquisme, ha permès que aquests sectors socials creguessin que podien continuar amb els mateixos esquemes. El procés de balearització ha continuat en democràcia talment com en temps de Franco, amb una major aparença de legalitat, però amb unes normes dictades pels sectors econòmics. Els pocs casos de corrupció política i econòmica que han acabat en mans de la justícia s'han resolt amb penes relativament baixes, i de vegades amb absolucions o prescripcions.

Andratx i les seves seqüeles marquen el final d'aquesta sensació d'impunitat. Per primera vegada el poder judicial intervé davant casos flagrants de corrupció. Amb aquesta intervenció hi guanya la ciutadania, que ha patit durant els darrers vint anys unes polítiques públiques fetes contra l'interès general. Unes polítiques, no ho oblidem, que s'han fet amb la complicitat de bona part d'aquesta ciutadania, beneficiada directament o indirecta de la corrupció. De moment, una sèrie de càrrecs públics i d'empresaris estan imputats. Amb ells, tot un món de funcionaris, arquitectes, missers, notaris, pèrits que formaven part de l'entramat ha quedat al descobert. Significa tot això l'inici d'una regeneració democràtica de la societat mallorquina o és una flor que no farà estiu? El temps ho dirà.

Sovint s'ha afirmat que l'Estat és un element aliè a les societats mediterrànies. Suposadament, els països situats a aquesta banda d'Europa, hereus de la tradició romana i que no han conegut la reforma protestant ni la revolució industrial, funcionarien amb altres criteris, marcats per l'individualisme i el clientelisme.

inió

Toni Torrens

«La gent se'n tem, que la nostra
cultura està en perill»

MACIÀ CALAFAT

Entrevista

Toni Torrens (sa Pobla, 1937) es va llicenciar en Farmàcia a la Universitat de Granada. Apotecari de sa Pobla durant molts d'anys, es va interessar des de petit pel món de la cultura popular. Ha impulsat múltiples iniciatives en aquest àmbit, totes relacionades amb el seu poble natal, entre les quals hi ha la Festa de Sant Antoni a Gràcia, el Tradicionàrius de sa Pobla, les Trobades de Xeremiers, l'Escola de Ximbomba i la promoció del bestiar de foc. En aquesta entrevista parlem amb ell d'aquest món apassionant, que ha gaudit durant els darrers anys d'una salut molt bona.

Explicau-nos un poc els vostres orígens socials i familiars.

Vaig néixer a sa Pobla, fill de Pep i Maria, pagesos. Vaig estudiar a l'Institut de sa Pobla, on vaig fer dos cursos. Llavors mon pare em va dur als Teatins de Palma, on vaig fer el batxi-

Aquella gent a cada moment cantava. I com que a sa Pobla els horts són molt petits, la gent del veïnat les sentien i es contestaven l'una a l'altra. Sempre ho vaig sentir. I el meu padrí per part de pare tenia un celler, on jo anava a dinar amb la meva padrina quan tenia cinc anys, després de l'es-

cola. I els que hi anaven glosaven, perquè allà feien una glosa per qualsevol cosa. I em

ler ajudar que la gent tingués més informació, més cultura, perquè pensava i pens que d'aquesta manera hi pot haver una autoafirmació i una consciència més gran dels propis deures i obligacions.

Vàreu militar en aquell temps a cap organització política antifranquista?

Coneixia molts d'amics de Catalunya que hi eren, però jo no hi vaig entrar mai, només vaig participar al moviment estudiantil. Tot d'una que vaig tornar em vaig posar a fer feina, però sempre vaig tenir inquietuds culturals. Quan la meua dona va posar una farmàcia al port d'Alcúdia, vaig ser el secretari del Círculo Alcudiense durant un parell d'anys. Allà vàrem començar a fer el Dia del Llibre i a fer coses per als al·lots amb en Pere Adrover, que va arribar a ser batle i que en aquell temps era director de l'escola. Quan va morir Franco, i abans de començar a legalitzar els partits, férem un cicle per on varen passar els líders de totes les forces que encara no estaven legalitzades. Això em va implicar un disgust molt gros amb el capità de la Guàrdia Civil d'aquella zona, que em volia ventar. I després, quan va començar la democràcia, vaig militar a la Unió Autonomista, amb en Pep Melià, un projecte que pens que va ser molt guapo i molt interessant, però que segurament va arribar massa prest en el temps, tenint en compte la mentalitat de la gent d'aleshores. Encara hi havia por i pànic de paraules com nacionalisme o autonomia. Si el projecte hagués pogut perdurar, crec que en aquests moments a Mallorca les coses serien

«una persona procedent de la immigració es pot sentir d'allà on ha nascut i alhora de Mallorca»

ller. D'allà vaig passar a l'Institut Ramon Llull, on vaig fer el preuniversitari. Llavors vaig partir cap a Barcelona, on vaig fer cinc cursos de la carrera de Farmàcia. La vaig acabar a Granada l'any 1963, ja que hi va haver problemes col·lectius amb un professor, que a més era el subcap local del Movimiento, i tot el grup se'n va haver d'anar a fora. Llavors vaig tornar cap a sa Pobla, vaig fer feina en una refinaria d'olis i, un poc més endavant, vaig posar una farmàcia a Can Picafort. Al cap d'uns anys vaig posar la farmàcia de sa Pobla, on encara estic ara. Em vaig casar amb Francesca Armengol, d'Inca, i plegats vàrem anar a viure a Palma l'any vuitanta, quan ella va obrir la farmàcia del carrer dels Oms.

Com vàreu començar a prendre consciència nacional?

Jo sempre he estat molt ficat en el món de la música popular i tradicional. Com t'he dit abans, els meus pares eren pagesos. Tenien un hort i hi havia dones llogades per fer-hi feina.

deien: «Toni, que n'hem de fer una.» D'aquesta manera vaig prendre consciència de la importància social d'aquest tipus de cançons. A més vaig tenir un mestre extraordinari, Don Pep Pastor, que crec que em va inculcar alguna cosa, perquè jo als nou anys ja vaig demanar que em comprassin un llibre de rondalles de mossèn Alcover. Era un recull especial, no de la col·lecció dels vint, sinó un recull de les cent millors rondalles, que encara guard. Sempre he estat molt lector, i m'agradava llegir en mallorquí, en aquell temps el català no existia. Quan més tard vaig anar a la Universitat a Barcelona, allà sí que vaig prendre un poc més de consciència social, fins al punt que me'n vaig haver d'anar a Granada per motius polítics. I a sa Pobla també vaig veure com es manipulava la gent. Quan mon pare va decidir que jo fes carrera, gent de l'elit del poble li deia que per què havia d'estudiar jo?, per què havia de perdre un missatge? I vaig comprendre que no els interessava que la gent estigués formada, perquè era molt més bona de manipular. Sempre vaig vo-

Embat
Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E • Geranis Centre - Tel. 971 713 350 • Fax 971 215 641 • 07002 Palma de Mallorca

molt diferents. Quan es va desfer Unió Autonomista jo no em vaig afiliar a cap més partit, però sempre vaig estar molt a prop de les inquietuds del món cultural nacionalista, i fins ara.

Vàreu participar en l'intent de crear una emissora de ràdio en la nostra llengua des de la iniciativa privada, que finalment no va poder ser. Què ens podeu dir del projecte de Ràdio Mediterrània?

Ràdio Mediterrània va ser un projecte que pretenia crear una emissora en la nostra llengua. Per dur-la endavant, es va fundar la societat. Els promotors del mitjà, amb en Climent Garau com a peça fonamental, varen fer un projecte amb el suport de quinze mil signatures, que encara guard. No hi va haver manera que s'acceptàs la primera vegada. Més endavant ho vàrem tornar a intentar i férem una reestructuració de la societat, una ampliació de capital, vàrem fer tota la part legal que se'ns demanava i fins i tot hi havia un acord establert amb la Direcció General de Comunicació de Madrid, però el gabinet d'Alfonso Guerra va considerar que no calia cap ràdio en la nostra llengua. De totes maneres sempre record, cada vegada que veig una foto del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana, que tothom es demanava quina era la bandera que sortia damunt el faristol on es feien les presentacions. Era la de Ràdio Mediterrània, que havíem posat allà dalt, mig d'amagat, per donar-la a conèixer. Jo tenia un casset i hi gravàvem tot el que podíem. Llavors partíem *corrensos* cap a la carretera de Sóller, a un piset petit on hi havia l'emissora. Encara que no estàvem autoritzats, anàvem fent. Fins que un dia se'ns va ocórrer transmetre en directe un partit de futbol del Barcelona que es jugava a Palma. Férem una sèrie de combinacions d'enllaços i fils a través de Ràdio Zero, emissora de Catalunya. I això va ser la nostra mort, perquè les emissores locals

de Palma es varen pensar que volíem entrar en competència comercial amb ells i ens varen denunciar al governador, que es va veure obligat a tancar-nos. Aquí va acabar aquella aventura. Per desgràcia, Mallorca encara viu en les mateixes condicions pel que fa a mitjans de comunicació en la nostra llengua i independents de qualsevol poder.

Com va començar el vostre activisme a favor de la cultura popular?

L'any 1984 vàrem organitzar per primera vegada un Dia del Llibre a sa Pobla, on vàrem fer elaborar uns escrits a les escoles, a tots els al·lots. També hi férem un cicle de conferències, en què va venir en Biel Janer Manila i els Cucorba, els quals llavors començaven a fer actuacions per als al·lots. A més, vàrem posar llibres a la plaça, va ser una cosa molt interessant. Més endavant, ja durant els anys noranta, quan els meus fills estudiaven a Barcelona, un dia vàrem parlar de fer-hi les festes de Sant Antoni. Era l'any noranta dos i vàrem començar amb aquesta brusca, que encara dura, jo crec que amb un resultat molt positiu. Arran de tot això vaig veure com funcionava el món de la cultura popular a Barcelona i a Catalunya i

vaig intentar traslladar-lo a Mallorca, com a dinamitzador. No m'agrada la paraula promotor, perquè de promotor no n'hi va haver en el sentit que no hi hagut mai doblers, ben al contrari. Sa Pobla a Gràcia ha dinamitzat el món de la cultura popular a Mallorca. Pensa que durant els darrers quinze anys cada any han anat dos grups de ball i de cançons a Barcelona; que han tingut accés cada any a programes de Rodasons; que han pogut fer gires que els han duit per Tortosa, per la part d'Osona, per tot arreu. A més, gràcies als contactes fets, vàrem dur el Tradicionàrius a sa Pobla, on durant anys varen participar els grups més punters, i vàrem crear l'Escola de la Ximbomba. Com a resultat de la festa de Gràcia em vaig témer que la gent de Mallorca estava molt tancada i que tenia poca projecció exterior, i que quan anaven a Catalunya i veien com els rebien els augmentava molt l'autoestima. Això per a mi ha estat el més important de tots aquests anys. Sempre dins aquesta dinàmica vàrem aprofitar per donar a conèixer aquí el bestiar de foc. Des de la Generalitat ens varen dur a sa Pobla tota una exposició sobre el bestiar. Això va ajudar que es creàs una colla de dimonis a sa Pobla. El mateix any ja s'hi va afegir la d'Alaró. Avui en dia hi ha una dot-

zena de colles a Mallorca. El mateix cas va ser el de la Trobada de Xeremiers. Arran de la primera trobada érem vint-i-quatre, i ara, passats dotze anys, ja són dos-cents quaranta. La Trobada sempre ha tingut un programa cultural important, amb un concert a l'església la nit abans, on sempre hem fet venir grups del Rosselló, de Sicília, de Sardenya, de Catalunya i de València. És a dir, hem promogut l'intercanvi amb un objectiu: obrir Mallorca a l'exterior, sempre partint que la nostra cultura popular havia de ser el centre de tot. És el que jo dic als al·lots de l'Escola de Ximbomba de sa Pobla, que va ser un altre fruit d'aquesta moguda: si Louis Armstrong vingués a sa Pobla no cantaria tan bé les cançons de batre com les canten ells, ben igual que ells no cantaran tan bé mai una cançó del Mississipí. El mateix orgull que té la gent d'allà han de tenir ells amb les cançons i la música d'aquí. I crec que s'ha fet aquest pas d'autoestima, que per mi és el més important. En tota aquesta dinàmica també vàrem poder dur exposicions de pintura al museu de sa Pobla, per exemple una de Miró, «L'arrel i l'indret». I també n'hem fetes a Barcelona d'artistes mallorquins: vàrem dur l'exposició del Museu de sa Pobla a Barcelona. L'any passat en férem una sobre les

temptacions de sant Antoni, amb la participació de trenta-cinc artistes mallorquins, que ara ha d'anar a Lleida i després a Menorca i a altres llocs. Crec que ha valgut la pena; durant els darrers anys hem vist un creixement molt important dels grups de música i dels xeremies.

Heu estat un ambaixador cultural de Mallorca a Catalunya. Com veis les relacions culturals entre els dos territoris?

La relació cultural, jo la veig bé. S'ha de dir que sempre hi ha hagut un desconeixement molt gran per part de Catalunya de la realitat cultural mallorquina. I crec que aquests anys també han servit per donar a conèixer la realitat de Mallorca. Sempre hi ha d'haver una voluntat política per ajudar a impulsar aquestes coses, però la veritat és que no n'hi ha gaire. Hi va haver un moment, quan Jaume Gil era director general de Cultura, en què vaig anar a parlar amb

ell i li vaig dir que la gent de Mallorca s'havia de situar a Barcelona amb les mateixes condicions que tenia la gent de la Península, sense entrebancs ni costos. I va ser quan es varen aconseguir unes ajudes d'un mínim del cinquanta per cent per als desplaçaments. Això encara existeix, la gent ho ha de saber i intentar acollir-s'hi al màxim, encara que no se n'hagi fet una propaganda excessiva. A més, tu ja saps les relacions que hi ha entre els governs quan el color polític no coincideix. Ara, la gent del carrer té claríssim que les relacions entre un lloc i l'altre són bones.

Com veis el futur de la cultura popular a Mallorca?

Hem de tenir en compte el que s'entén per cultura popular. El món evoluciona i la societat també. Si per cultura popular entenem només les cançons de batre i de llaurar, t'he de dir que va malament, perquè s'ha acabat el batre i el llaurar. Ara bé, no sé si és per aquest gran boom i aquesta gran allau de gent de fora —amb la pèrdua que això ha comportat de maneres de viure i de valors—, però si al començament la gent no en feia

cas, ara pareix que se'n tem, que la nostra cultura està en perill. Pareix que els mallorquins es prenen més seriosament aquest tema, perquè veuen que perden els seus referents i, com diuen els sud-americans, estan quedant un poc desubicats a la seva pròpia terra. Hi torna a haver un procés d'autoestima i esper que això pugui ajudar que es conservin un poc unes determinades visions i maneres d'entendre la vida. No serà bo de fer, perquè estam immersos dins aquesta globalització-europeïtzació mal feta, en què ens arriba el més negatiu d'altres llocs, com a mínim pel que fa a la nostra manera de ser. I això mateix ja origina una mica de sentiment d'autodefensa i pot arribar a ser positiu per preservar la nostra manera de ser.

Com valorau que hi hagi una llei de cultura popular? I la política

de les diferents institucions públiques?

Llei de cultura popular... La llàstima és que hi hagi d'haver una llei de cultura popular. No hauria de fer falta. Ara, la valor d'una manera molt positiva, ja que serveix de referent i de pauta per conservar-la. Ara mateix, aquests dies, el Consell d'Eivissa vol donar valor afegit a les Festes de la Terra i fa unes gestions per fer un protocol de com han de ser aquestes festes per conservar-les el dia de demà. Això és positiu. En el cas de sa Pobla a Gràcia, enguany l'ajuntament del districte l'ha protocol·litzat. Protocol·litzar vol dir que la institució assumeix la continuïtat d'aquesta festa, i s'hi inclou que els grups que hi actuen han de ser mallorquins, que hi ha d'haver presència de xeremiers... Tot això afavoreix que la festa es manten-

gui dins la dinàmica mallorquina. En el cas d'Eivissa significa que es pot acollir a una sèrie d'avantatges inclosos en la Llei de cultura popular i tradicional, que farà que es pugui conservar o que no es pugui pervertir amb unes influències foranes que, encara que puguin estar al carrer, no tenen res a veure amb les nostres arrels. Respecte a les institucions, aquesta legislatura no hi ha hagut cap desenvolupament. La Llei es va aprovar per consens amb el Pacte de Progrés, va ser una aposta molt interessant de Damià Pons. En aquests moments, el Govern té nomenat el Consell Assessor. Ara bé, es pot dir que durant aquests quatre anys el desplegament de la Llei s'ha tingut aturat dins un calaix. Per unes circumstàncies que desconeixem, pareix que ara se'n podrà aprovar el reglament. Esper que així sia.

EL MIRALL

EL MIRALL BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Sr./Sra. _____

DNI _____

Adreça _____ núm. _____ pis _____

Codi postal _____ població _____

Telèfon _____

Em subscric a la revista EL MIRALL, al preu de 25 euros de quota anual. Podeu presentar els rebuts a l'entitat bancària/d'estalvi que indic a continuació i a la qual deman que els accepti i els carregui al meu compte:

Banc/Caixa _____

Signatura

Agència/oficina _____

DC _____ cte./lta. núm. _____

EL MIRALL: Carrer Bartomeu Pou, 31 · 07003 · Palma · Tel. 971 72 59 37 · Fax 971 71 93 85

20 € OFERTA ESPECIAL
per als socis de l'Obra Cultural Balear

Segueixen les agressions contra TV3 al País Valencià

La Generalitat Valenciana, presidida per Francisco Camps, segueix amb la seva campanya per tancar els repetidors de TV3 al País Valencià. De totes maneres, no sembla que ni la justícia ni la pressió social li ho posin fàcil.

Per una part, una jutgessa de València va dictaminar que no es podia tancar el repetidor que queia dins la seva jurisdicció perquè aquest acte suposaria una disminució de la llibertat d'expressió.

Per altra part, la pressió popular va impedir el tancament del repetidor de la Carrasqueta, a l'Alacantí. Efectivament, més de 400 persones, entre les quals hi havia representants polítics, sindicals i membres destacats de la societat valenciana, acudiren, malgrat la forta pluja que feia, a la concentració de dia 27 d'abril per protestar pel tancament del repetidor que emet el senyal de TV3 a les comarques del sud del País Valencià, la qual cosa va impedir que dos funcionaris, acompanyats d'agents de les forces de seguretat, en concret quatre dotacions de la Guàrdia Civil i una de la Policia Autònoma, poguessin tancar les instal·lacions de TV3.

Damià Huguet a València

Gràcies a un conveni entre la Fundació Sa Nostra i Acció Cultural del País Valencià (ACPV), l'exposició «Damià Huguet de primera mà (1946-1996)» s'ha pogut veure a la ciutat de València.

La inauguració va ser el dijous denou d'abril i es va perllongar fins al dia vint-i-set. L'emblematik edifici El Segle, que va ser adquirit per ACPV fa uns quants d'anys i que es va convertir en un gran centre cultural després de patir una reforma acabada recentment, va ser el marc on es va mostrar al públic aquesta mostra, que va servir per retre un homenatge al dinamisme creatiu i cultural del poeta campaner més universal.

La descripció que en fa el programa no pot ser més explícita: «A partir del llegat deixat per l'autor a la seua mort, ara fa deu anys, l'exposició revisa, de primera mà, la trajectòria vital de Damià Huguet i descobreix la personalitat brillant i fecunda que s'expressa en els seus textos, en les seues fotografies, en les seues pintures i escultures i en les seues filmacions. Un univers fet de vivències i passions, narrat amb una veu singular, genuïna.»

Cal esmentar que Damià Huguet coneixia personalment Eliseu Climent, secretari d'ACPV, amb el qual havia compartit diverses dèries, una de les quals va consistir que Eliseu, en la seva faceta d'editor, va publicar algunes obres poètiques de l'escriptor campaner a la seva editorial 3i4.

La volta al món en vuitanta cases

El Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació ha muntat l'exposició itinerant «La volta al món en vuitanta cases (habitatge i desenvolupament)», en col·laboració amb Aula Cultural i amb finançament de l'Institut de Serveis Socials i Esportius de Mallorca.

Aquesta exposició parteix d'un concepte d'habitatge que va molt més enllà de l'indispensable aixopluc per convidar-vos a un viatge per sis espais diferents en els quals es pot veure com diversos pobles del món dissenyen les seves cases i les construeixen reflectint-hi al mateix temps la vida comunitària, social, cultural, econòmica i política que els caracteritza. A més mostra com la cooperació per al desenvolupament treballa per millorar els habitatges i les condicions de vida a les zones menys afavorides del planeta. En el món de la cooperació, des de fa dècades s'ha promogut la construcció d'habitatges, que, tot i la seva diversitat d'usos, tenen per objectiu la constitució d'assentaments estables per als seus habitants que els permeten dur a terme activitats a favor del desenvolupament local.

L'exposició ja s'ha pogut veure a distintes poblacions mallorquines, com Lluçmajor i Manacor, i s'espera que en visiti d'altres els propers mesos.

"Sa Nostra" premia 4 projecte de joves creadors amb 78.000 euros

Pablo Pérez i Davis Bestué (experimentació artística), Patricia Esquivias (comissariat), Manuela Moscoso i Laura Ventayol (beques d'estudi o formació) són els joves artistes que la Fundació "Sa Nostra" ha seleccionat perquè puguin fer realitat els seus projectes a través de la convocatòria d'ajuts per a la creació d'arts plàstiques 2007.

CASAL SOLLERIC

PLANTA NOBLE

Teresa Matas: "Abriendo cerrando, cerrando abriendo". Obres 1991 - 2006

Març - maig

Carlos de Haes. Dibuixos i gravats

Maig - juny

PLANTA BAIXA I ENTRESOL

Premi Ciutat de Palma "Antoni Gelabert" d'Arts Plàstiques 2006

Febrer - abril

PLANTA BAIXA

Ana Miralles. Retrospectiva

Maig - juliol

PLANTA ENTRESOL

Maria Catalán

Maig - juliol

ESPAI QUATRE

Miguel Lorente: "Visión. 1656 - c.1966"

Febrer - maig

Daniel Chust Peters. "Air Liquid"

Maig - juliol

PATI

Impuls al disseny 2006

Maig

Walter Benjamin a Eivissa, 1932 - 33

Maig - juny

SES VOLTES

Lin Utzon. Retrospectiva

Maig - juny

Pati del Casal Solleric. Segle XVIII

Ajuntament de Palma

Passeig del Born, 27. 07012 Palma (Mallorca), Illes Balears. Tel.: 00 34 971 72 20 92. Fax: 00 34 971 71 84 98. E-mail: solleric@sfa-palma.es

Cent raons per preservar les trames medievals

Les fotografies de Ferran Aguiló

ÀNGEL FRANCESC GENÉ I RAMIS

L'escultor Ferran Aguiló ens féu arribar les fotografies que havia fet el 1981 del barri de sa Ferreria. Aquest conjunt històric d'origen medieval, una part de sa Gerreria, fou arrasat a causa d'una desafortunadíssima reforma que va iniciar l'Ajuntament de Palma el 2002.

Una bellíssima imatge del barri de sa Ferreria que encara no hem localitzat. Ens parla d'un interessant conjunt d'arquitectura popular urbana i d'unes formes de vida diferents, quan als carrers més humils de la ciutat antiga la gent estenia la roba als balcons. A la dreta del carrer, veim unes cases que ja havien desaparegut l'any 1981; la degradació de les trames medievals es resol tristament a cops d'excavadora

Avui, els 18 rodets i les 672 fotografies que en féu el prestigiós escultor són un document valuósíssim que ens parla de l'encant d'uns carrers tristament, gratuïtament, arrasats per sempre. Són, per tant, un argument a favor de la conservació de les nostres trames medievals. Al seu valor documental hi hem d'afegir l'interès artístic d'algunes de les fotografies, especialment les que hi surten infants, al·lots o personatges diversos del barri. O d'altres en què surten les darreres gerries o corderies de la zona que ja no existeixen. A més del valor afegit d'haver estat fetes per un artista tan prestigiós i de ser fins al present un material absolutament inèdit. Els negatius romanien en un racó gairebé oblidats després d'una vintena d'anys, però l'autor, arran de l'oposició a la destrucció de sa Ferreria iniciada pel col·lectiu Mou-te per sa Gerreria, ens els féu arribar. Finalment, els negatius, una mica fets malbé de massa enrevoltillats, han estat totalment digitalitzats per la fotògrafa Irene Peña, que hi ha fet una feina admirable. Ella fou la primera, després de tants d'anys, que pogué veure el material en tota la seva plenitud i confirmà les nostres millors expectatives. Per diverses vicissituds, fins avui no s'inicia el procés de mostrar aquestes valuoses instantànies. Férem una xerrada amb Ferran Aguiló per parlar de tot plegat. I després amb Irene Peña. Tot seguit les reproduïm.

Com, quan i per què féreu totes aquestes fotografies?

Devers l'any 1980, jo havia acabat el servici, havia fet Econòmiques

i cercava feina. Llavors vaig trobar un treball com a economista, en concepte de principiant o una cosa semblant, en un despatx on hi havia en Tomàs Fortuny, na Joana Roca, també hi havia en Cabellos, i record que per allà, de tant en tant, hi compareixia en Garcia Delgado, i també tenien contactes amb en Carbonero, que per mi era d'un altre despatx. Però en el meu, on jo vaig entrar, com et deia, feien una feina pel barri de sa Gerreria que era un encàrrec de l'Ajuntament. Jo havia de fer valoracions de cases que s'havien d'expropiar, però la veritat és que allò, econòmicament, no em donava per viure, no en treia gaire. Llavors m'encarregaren l'assumppte de les fotos, per acabar d'arrodonir la part econòmica, o sigui, per guanyar una mica més. Em donaren un plànol d'una zona de sa Gerreria, jo havia de fotografiar les façanes, els frontis, de tots els portals de la part del barri que em corresponia. En Tomàs Fortuny havia fet un pla d'esponjament, ja que volien fer unes quantes places al barri. Com que s'havien de fer moltes d'expropiacions intentaven aplicar-hi la idea dels polígons de compensació.

Què són els polígons de compensació?

Per exemple, si t'expropien un àtic, llavors l'Ajuntament et compensa amb un altre àtic que es construeixi un poc més enllà, o amb uns baixos. Això té un problema, i és que potser els baixos que t'han donat, suposem, no t'interessen. O sigui que hi pot haver molts d'emperons. És un poc difícil que

totes les parts en quedín satisfetes, bastant complex, però hi pot haver un acord, i llavors tothom content... És a dir que la idea és bona, no està gens malpensada. Tot això queda previst en la Llei del sòl. Jo no sé si volien les fotos per tenir un criteri de valoració de les finques amb vista a les expropiacions, pot ser que fos per això. La qüestió era que a cada imatge s'hi havia de veure ben bé cada finca.

Però hi ha fotos que no són de finques; les feieu fora de l'encàrrec?

Sí, supòs que sí. Hi havia nins, gitans de per allà, de per aquells carrers, que em demanaven que els fes una foto. Llavors hi havia gent que precisament el que volia era no sortir-hi. Normalment, jo enfocava les façanes, i si no hi sortia ningú, millor, perquè així es veia la casa de manera més clara, aquesta era la finalitat d'aquella feina. Però de vegades era com a inevitable, hi sortia gent que passava en el moment de disparar. És ver que jo també feia fotos de coses pel meu compte, llavors ni les positivava, o sí, no m'en record. Però, és clar, hi són amb els negatius, entremig de tot. Eren d'entrades, de patis, d'infants o de les gerrereries. Després de fer una foto d'una gerreria, vaig comprar la darrera peça de terrissa que els quedava. Vaig veure la gerra, hi havia un home per allà i la hi vaig comprar. Tancaven el negoci: «Tancarem d'aquí a una setmana, és sa darrera que mos queda», em digué aquell home. Jo no sé què em costà, per ventura valgué dotze pessetes... Però realment la feina que jo havia de fer no era fer fotos que a mi m'agradassin, era aconseguir unes imatges clares i completes de les cases, no sé si per la qüestió de les expropiacions. O m'ho pens, perquè inicialment havia començat aquella feina d'economista de fer valoracions de les cases.

Voleu dir que havíeu estudiat d'economista? No havíeu fet Belles Arts? No feieu escultures?

No, en aquell moment només pin-

Interior d'una gerreria. Es tracta d'una de les imatges que féu Ferran Aguiló pel seu compte, ens l'imaginam aprofitant l'ocasió entremig del rutinari treball fotogràfic que li havien encarregat d'enregistrar façanes. Un document gràfic magnífic que ens mostra que el 1981 encara hi havia gerrereries al barri de sa Gerreria, potser dues, una sembla que buida ja, a punt de tancar. La de la imatge apareix com a fons d'una altra fotografia; es tracta d'una instantània amb personatges que no reproduïm perquè es mereix una portada.

tava i dibuixava una mica. Però m'ho prenia com una afició, no pensava que la meua professió havia d'estar relacionada amb l'art. No, jo no vaig fer Belles Arts. No volia anar a una escola d'aquestes. De fer art, ningú no n'ensenyava... En aquell moment jo pensava que em dedicaria simplement a fer d'economista. Així que vaig fer aquella feina per al despatx d'aquesta gent, però com et deia, allò no bastava per viure. Així que, després de fer les fotos, vaig deixar el despatx i vaig passar a fer una feina com a economista a la Pimen.

En quina època de l'any féreu les fotos? Quin temps estiguéreu per fer-les?

Les vaig fer ràpidament, en una setmaneta o poc més, a l'hivern cap a la primavera, o a la primavera ben entrada de l'any 1981. Jo tenia una màquina que estava bé, bona, perquè acabava de fer el servici a les Canàries. En poques paraules, que feia poc que m'havia comprat una Nikon reflex a les Canàries que em va anar ben bé. Era una màquina manual, però no

totalment, així mateix es podia posar el temps automàticament, la resta era manual. Després jo mateix revelava els negatius i els positivava. Em record que quan em tocà fer les fotos del barri xinès, al barri de sa Ferreria, em feia cosa entrar-hi i posar-m'hi. Però bé, ho vaig fer amb més o manco tranquil·litat. I llavors, justament, quan vaig anar a revelar els negatius, em vaig posar nerviós, i es varen tudar... I vaig haver de tornar una altra vegada al barri xinès a fer les fotos. No vols brou, tassa i mitja... La gent de per allà, quan em veia amb la màquina, venia i em demanava si jo era un fotògraf de l'*Interviú*, perquè llavors era l'època en què aquesta revista tenia tanta de fama. O n'hi havia d'altres, dones, que venien i em demanaven si jo era policia, ja ho veus...

Què creis que se'n podria fer ara, de les fotografies que féreu en aquell moment?

Jo pens que per ventura se'n podria fer una exposició, alguna cosa que servís per mostrar que no ho han fet gens bé espenyant aquests

La degradació del barri de sa Ferreria implicà la substitució dels seus habitants entorn dels anys 1960, 1970. Això es reflecteix a les fotografies de Ferran Aguiló de 1981, ell mateix ens conta com captava algunes imatges pel seu compte, com aquesta, fora del que li havien encomanat. La població de 1981 encara se substituï per gent de més baixa extracció social devers l'any 2000, llavors els "sense papers" passaren a poblar l'interior de sa Ferreria.

carrers. Tu dius que tens aquestes fotos de sa Ferreria de l'any 2001, potser estaria bé també comparar les de 1981 amb les de fa sis anys, les que feres abans que ho esbucassin tot. Jo crec que quedaria clar que aquests carrers que han destruït s'haurien d'haver respectat. Una destrossa tan gran al centre històric de Palma..., això no és manera. Es fan les coses molt malament, trob jo. Aquest barri de sa Ferreria du la negra, totes li ponen... S'ha perdut una part de la història, el conjunt de carrers, la població, tot.

Durant el franquisme s'hi instal-

là el barri xinès, després d'haver esbucat el bordell que hi havia un poc més enllà, on hi ha avui Velázquez. Després el volia destruir l'esquerra i se'n feren enrere, però feren els jutjats. Més tard arriba la dreta i sí que ha estat gros...

Sí, tu me'n parlaves, no els ha bastat esbucar sa Ferreria; ara, només fa un parell de mesos, avui mateix, han esbucat el carrer de sa Ferreria i part d'en Bauló. Au, tot destruït, i per què? Idò per fer un carrer diferent, això que deies que si no han canviat les previsions ha de ser tres vegades més ample... Tots aquests carrers tenien molt d'encant, esta-

ria bé mostrar-ne les fotos, en tot cas que no es perdessin.

Creis que a l'Ajuntament encara les tenen? Seria interessant, tal vegada a l'Arxiu municipal...

No ho sé, pot ser que no, només les volien per a una feina molt concreta. Tu dius que en aquell temps dibuixaven els frontis de totes les cases per fer les façanes dels carrers del centre històric. Si és així, han de tenir les meves i moltes més. Bé, jo les meves les vaig fer per a aquell despatx, i sí, em pens que ells les donaven a l'Ajuntament. O sigui que si qualcú ha de

EL MIRALL

amb el suport de

Consell de Mallorca

ESTOP
ESTUDIS TOPOGRÀFICS
SA
FOTOGRAFIA-TOPOGRAFIA-PROJECTES

- Plànols Topogràfics
- Mesuraments
- Replanteigs
- Fotografies aèries
- Verticals
- Panoràmiques
- Publicitat aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes agrícoles
- Estudis mediambientals

Plaça Rosselló, 4A, 3r - Tel. 971 72 33 56 Fax 971 71 89 01
www.estop.org E-mail: estop@estop.org

tenir els positius és l'Ajuntament. Però vaja, de les que vaig fer jo en tenim els negatius, que ja està bé. **Qui reivindica avui la protecció del patrimoni a Mallorca? Qui reivindica la protecció dels traçats medievals? Trobau que l'Obra Cultural Balear hauria de tenir una secció que es dedicàs a patrimoni?**

Sembla que ARCA fa el que pot, fa coses interessants. Si no fan més és perquè tenen molts de problemes econòmics, el lloguer del local, de la seva seu, surt molt car. Només per solucionar les qüestions monetàries, hi han d'invertir molt d'esforços i d'energies. Tal vegada sí que estaria bé que l'Obra tingués una secció de patrimoni, potser s'hi podrien dedicar més, sense tants de maldecaps per la qüestió econòmica.

Després de la xerradeta que férem amb en Ferran se'ns apareixen algunes de les qüestions que hi han sorgit. Són assumptes que ens estimulen a reflexionar i ens empenyen a dir-hi la nostra. La problemàtica de les trames d'origen medieval degradades, els esponjaments, la destrucció de sa Ferreria / sa Gerreria, lògicament tot això surava al rerefons i a la superfície de tota la conversa. En aquest context general sorgiren temes com: la rehabilitació del Puig de Sant Pere, la de Bolònia, la gestió del PSOE i la del PP al centre històric de Palma... Nosaltres pensam que la rehabilitació del Puig de Sant Pere és, per comparació, una de les coses més encertades que s'han fet a Ciutat, encara que trobam que hi hagué massa esponjament, pel nostre gust no se n'hauria d'haver fet gens ni mica. Precisament pensam que els esponjaments, en general, no s'haurien de fer als barris medievals, ja que sovint darrere s'hi amaga la demagògia de grans operacions especulatives o una mentalitat antiquada de fer més amples els espais urbans d'origen medieval, certa petulància en la voluntat de «millorar-los». Tampoc no es respectà la tipologia d'illeta tan-

Ens sembla reconèixer el carrer del Vidre en aquesta bella imatge; tot plegat ens parla de l'encant d'una trama d'origen medieval que no s'hauria d'haver devastat. El carrer formava part del barri de sa Ferreria, barri que fou esbucat l'any 2002 per fer-hi una urbanització nova. Era molt més que un barri xinès degradat, es tractava d'un conjunt històric que, com el Puig de Sant Pere, s'hauria d'haver preservat

cada al Puig de Sant Pere. Això és una de les moltes coses que ens agrada de la rehabilitació de Bolònia, que s'hi evitaren els esponjaments i es respectaren les illetes tancades. També ens agrada que a Bolònia es reconstruïssin cases desaparegudes seguint les tipologies tradicionals, és a dir que no s'unificaren gaire les parcel·les i que les noves cases seguien uns esquemes semblants als d'abans. Malgrat tot, en general pensam que la rehabilitació del Puig de Sant Pere fou un encert del PSOE, una actuació modèlica i pionera a l'Estat espanyol. En canvi, la destruc-

ció associada a l'edificació dels nous jutjats se'ns apareix com un desastre gestionat pel mateix partit: esbucaments massius, canvis d'usos, contribució a la terciarització, excés de volum construït, etc. Després vingué la dreia i hi hagué encara molta més destrucció a sa Ferreria / sa Gerreria; els abusos de la iniciativa privada que posa davant el benefici i darrere la protecció del patrimoni.

De tot plegat també en parlarem amb Irene Peña, la fotògrafa que ha digitalitzat els negatius fets per Ferran Aguiló a una part del barri

de sa Gerreria, com esmentàvem més amunt. Un bon matí na Irene tingué l'amabilitat de rebre'ns a ca seva; ens situàrem davant de l'ordinador i miràrem les fotografies una per una, comentant-les i parlant del procés de digitalització. Llavors s'esdevingué una cosa molt curiosa, resultà que na Irene coneixia bé una part de sa Gerreteria des de petita. Reproduïm tot seguit una part de la conversa.

Parlau-nos una mica de la vostra feina com a fotògrafa.

Vaig estudiar fotografia a l'Institut de Son Cladera, al cicle superior d'Imatge i So. També vaig estudiar en un centre privat, al Centre d'Estudis Fotogràfics de Palma. Després vaig començar la llicenciatura d'Història de l'Art, que, de moment, he deixat perquè em va més bé estudiar a la Universitat Oberta de Catalunya, hi faig Comunicació Visual. M'ho estimo més perquè es pot fer a distància, a través d'Internet. També he fet classes en instituts, a gent que fa el cicle de fotografia.

Així, sembla que sou la persona adequada per fer la feina de digitalització. Va ser gaire complicat manejar uns negatius tan antics?

Una mica, estaven molt mal conservats, molt redoblegats. Primer de tot vaig haver de tallar-los, dels rodets en vaig fer tires de devers un pam. Llavors els vaig haver de tenir molt de temps, però molt, tu ja ho saps, amb pes damunt perquè quedassin una mica plans, al capdavant varen arribar a quedar una mica manejables per poder-los escanejar. En aquest darrer procés vaig estar una setmaneta fent-hi feina, era al final de juny de 2006. Jo feia classe a l'Institut de Calvià, feia classes al cicle de fotografia, ja te n'he parlat, aquell curs hi estava d'interina. Al departament teníem un escàner de negatius i em va venir molt bé poder disposar-ne. A l'escàner s'hi fiquen dues tires cada vegada. Així que, quan vaig tenir temps, vaig escanejar els devuit rodets.

Què pensàveu quan vàieu les fotos?

Bé, més o manco jo ja sabia de què anaven, tu ja me n'havies parlat. Però vaig trobar que estaven molt bé en molts de sentits, només com a document de com era el barri ja són molt interessants. Però endemés trob que n'hi ha que tenen un valor afegit, per exemple, les que et mostren el factor humà entremig del seu entorn. Llavors també passa que hi ha una cosa molt curiosa, resulta que jo conec el barri de tota la vida, mon pare hi tenia una botiga, a les fotos hi surt la botiga de mon pare...

D'això sí que no en tenia ni idea, sí que és curiós.

Sí, em va fer gràcia perquè hi surt, a la plaça de Mercadal, es Pes des Carbó, abans es deia Arzobispo Miralles. La botiga era d'electrodomèstics, el nom del negoci era La Bolsa del Televisor. Hi surt ben bé la botiga de mon pare. També hi surt un bar que hi havia molt a prop, La Gran Taberna, que era d'un amic seu, de mon pare. Ara ha tancat, no sé per què, la qüestió és que ha posat un cartell que diu: «Cerrado por cambio climático». Me'n record de petita passant per tots aquests carrers, record la imatge d'un mostrador molt gran amb unes pells de vaca immenses, després vaig veure que el mostrador amb les pells sortia, i bé, en una de les fotos. Em va fer gràcia, tot d'una vaig reconèixer aquella imatge de Curtidos España.

També hi surt el bar Fleixes, que, per cert, han tornat a obrir, l'han rehabilitat molt bé.

Sí, també me'n record, d'aquest bar, no m'havia fixat que l'haguessin obert una altra vegada. Tota aquella gent del barri de sa Gerreteria tenia molt bona relació, els botiguers es duïen bé, almanco jo m'ho pensava. Record la imatge de mon pare jugant a dominó al Bar Andalucía, a la plaça de Mercadal. Mon pare i ma mare passaven pena

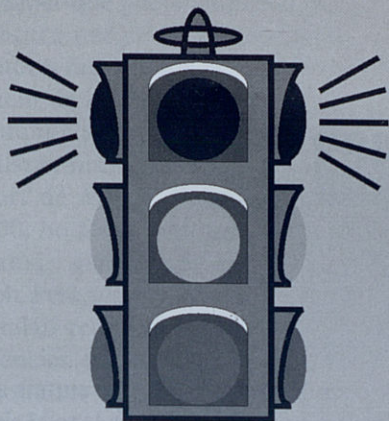
perquè veien com el barri cada vegada era més problemàtic. Ells hi tenien la botiga d'abans del 1970 i devers el 1985 la deixaren pels problemes de tota aquella zona.

Què creis que se'n podria fer, de les fotografies?

Jo crec que se'n podria fer una bona exposició, per exemple. Hi ha molt de material que il·lustra el que hi havia al barri, quines persones hi vivien. Totes les fotos tenen interès, però n'hi ha unes quantes d'especials, n'hi ha de molt guapes; se'n podria fer una triadella de vint o trenta que són precioses. Bé, tu també m'ho comentaves, i hem coincidit, que les de les gerrerries pareix que parlen, com deien un temps de les fotos guapes. Llavors hi ha les de les corderies, o les dels infants al carrer, els personatges en general estan molt bé. El factor humà, com comentàvem, és una cosa que hi destaca.

Mentre parlem amb na Irene passen davant els nostres ulls, a través d'una pantalla bastant grandeta d'ordinador, les 672 fotografies de Ferran Aguiló, que ens suggereixen comentaris diversos. Veim els carrers estrets de sa Ferreria, del barri xinès, carrers ja perduts per sempre, substituïts tristament per una nova urbanització. A moltes de les imatges es pot llegir el nom del carrer. Amb tot plegat hem vist molts d'espais urbans de sa Gerreria: els carrers de sa Corderia, de s'Hostal d'en Miró, de s'Hostal de Santanyí, d'en Bosch (ara pretenen que es digui Passeig per l'Artesania), d'en Bauló, de sa Farina, de sa Creu, la plaça de Quadrado, el carrer de Sans, de sa Quartera, de sa Llotgeta, des Senyal des Peix, de Can Salat, de s'Estel i molts d'altres. Una casa de n'Alenyar, que també s'esbucà el 2002. Tota una allau d'imatges vertaderament interessant. Ho tornam a dir: unes imatges il·lustratives del que no hauria hagut de desaparèixer.

***Àngel Francesc Gené i Ramis és llicenciat en Història de l'Art.**

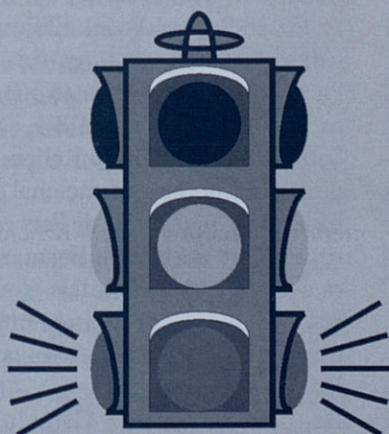
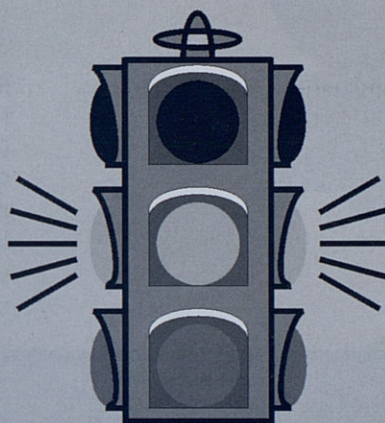

VERMELL

A la política lingüística del Govern balear durant aquesta legislatura. La institució responsable d'impulsar el procés de normalització lingüística ha pres, al llarg dels darrers quatre anys, innumbrables mesures regressives contra l'idioma propi i oficial de les nostres illes. El Govern de Jaume Matas ha violat reiteradament la Llei de normalització lingüística i l'Estatut d'autonomia de les Balears. Encara més, ha enviat a la societat un discurs de crispació en matèria de llengua i de criminalització dels sectors socials que la defensen.

GROC

A TV3. La televisió pública catalana ha estat una eina que ha fet avançar el procés de normalització lingüística a les Illes Balears. TV3 ha transmès a la societat mallorquina un model de normalitat en l'ús de l'idioma que contrasta amb cadenes com IB3 o Canal 9, que el marginen sistemàticament. No obstant això, en aquests més de 20 anys de recepció, TV3 no ha reflectit de manera correcta la realitat lingüística i cultural de les Illes Balears. El cas més flagrant han estat darrerament les emissions esportives: la direcció de la cadena no ha fet res perquè els ciutadans de les Illes Balears continuassin veient el futbol en la seva llengua.

VERD

Als Joves de Mallorca per la Llengua, per l'èxit del Correllengua 2007, que ha travessat durant tres setmanes les poblacions i els centres d'ensenyament de tot Mallorca. L'entitat ha fet una tasca continuada des de l'àmbit juvenil a favor de la llengua pròpia. Els milers de corredors del passat Correllengua confirmen la força mobilitzadora dels sectors que fan feina a favor de les senyes d'identitat pròpies de Mallorca.

OFICINA DELS DRETS LINGÜÍSTICS

L'Oficina dels Drets Lingüístics és un mecanisme de defensa contra les agressions a les persones que s'expressen normalment en català. Si heu patit alguna agressió o discriminació per raons de llengua, podeu fer-ho arribar a l'Oficina pels mitjans següents:

Correu electrònic: drets@ocb.cat

Correu postal: Oficina dels Drets Lingüístics

C. del pare Bartomeu Pou, 31, baixos

07003 Palma

Telèfon: 971 723 299

El semàfor

Maria Catalán, entre la fragilitat i la fortalesa

CRISTINA ROS

No sé si la classificació és gaire ortodoxa, però d'alguna manera podríem dir que hi ha artistes que viuen «fora» de la seva obra, que es miren la pròpia obra des d'una certa distància, com si en fossin els principals espectadors, la major part de les vegades més analítics que qualsevol altre observador; n'hi ha, d'artistes, que viuen «amb» la pròpia obra, i hi comparteixen una experiència quotidiana, reflexiva, emotiva i vital –per ventura

són els que més abunden–; però n'hi ha també, d'artistes, que viuen «en» l'obra pròpia, que s'hi transformen i s'hi materialitzen. Amb això no voldria dir que no n'hi ha d'altres tipus, ni tampoc que no n'hi hagi que visquin un poc entre dues d'aquestes experiències. Però aquesta introducció volia servir per presentar Maria Catalán, i, sens dubte, aquesta artista nascuda a Castelló l'any 1961 i resident a Eivissa de fa més de vint-i-cinc anys és de les qui es transformen en obra i s'hi materialitzen. Maria Catalán, després de més de vint anys de dedicar-se a l'exploració de la pròpia expressió artística, després d'una dècada i mitja de successives exposicions a Eivissa i, sobretot,

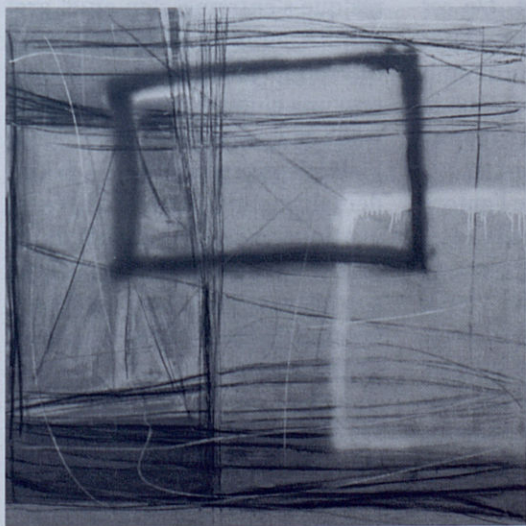
en un bon nombre de ciutats alemanyes, veu revisada la seva obra, pintura i escultura, al Casal Solle-ric de Palma (fins al principi del mes de setembre), una mostra que, organitzada pel Museu d'Art Contemporani d'Eivissa (MACE), també es podrà veure al Museu de Menorca, a Maó, a final d'any. Una revisió que tracta d'enfortir els vincles culturals entre les illes, sovint molt febles, i que ara, després d'haver revisat en diverses ocasions les obres dels qui, des de les Pitiüses, donaren entrada a l'art contemporani a les Illes Balears –parlam de la generació d'Erwin Bechtold, Vicent Calbet, Tur Costa, Erwin Broner, Frank El Punto, Eduard Micus, etc.–, es fixa en l'obra d'una de les artistes que representen la que, ja el 1991, es va batiar com a Generació Relleu, relleu o continuïtat generacional que ha permès que la roda de l'art continuï girant a Eivissa i Formentera després d'aquells inicis gloriosos a final dels anys cinquanta, i durant tot el decenni dels seixanta i també dels setanta.

Bé, deia que Maria Catalán es transforma en la pròpia obra, i ho deia per diversos motius: primer de tot, perquè la seva és una experiència de contacte directe amb la matèria; és una experiència absolutament tàctil, sensual, de treball amb les mans que s'embruten de pintura, que corben sense ajut un tub de coure, que pasten el ciment, que cerquen per dins una xarxa metàl·lica per tal de treure-li una nova vida. No podem oblidar que Maria Catalán va ser l'ajudant durant dotze anys del pintor alemany Eduard Micus. Ell va descobrir la seva pintura l'any 1988 i tot d'una

va saber que podia ajudar-lo, per ventura perquè entenien de la mateixa manera aquesta transformació de la persona en matèria. Durant els dotze anys que treballaren junts, fins a la mort de Micus, l'any 2000, ho feren amb les mans, embrutant-se molt. Però, tot i que Maria Catalán reconeix les influències (també Micus va reconèixer les que li deixava Maria en un escrit autobiogràfic publicat poc abans de la seva mort), no tan sols cadascun tenia la pròpia obra, sinó que a més discrepaven sovint sobre l'obra de l'altre.

D'altra banda, si deia que Maria Catalán es transforma en la pròpia obra és perquè la trobam perfectament definida, a ella com a persona, en els seus quadres, en les seves escultures i en les instal·lacions que ha fet fins ara. La seva lluita amb l'obra és la seva lluita amb la vida: posa alegria, frescor, claredat i fins i tot dolçor en algunes sèries d'obres, fins que es torna extremadament dramàtica, tremolosa i obscura. A vegades és molt transparent i lluminosa; d'altres, és opaca, fosca i carregada de misteri. Però sobretot en ella i en la seva obra hi ha la lluita permanent per aconseguir que la seva fragilitat natural es faci forta, per aconseguir que no s'esbuqui allò que en origen és fràgil. Ella, la pintura, un filferro, una xarxa metàl·lica finíssima, un paper...

Tendències

Els meus llibres de Sant Jordi 2007

BIEL MESQUIDA

Tota selecció de llibres és tendenciosa. Sí, demostra les tendències dominants d'aquell que la fa. Ens ofereix un retrat robot del triador de llibres.

A continuació, trobareu els llibres que m'han acompanyat aquests darrers temps, que m'han consolat quan estava trist, que m'han entretingut quan m'avorria, que m'han empès a volar cap a personatges, països, històries i noms que m'han fet més imaginatiu, més curiós, més creador, més intel·ligent. El lector ver ja ho sap: els llibres fan tornar vius, ens fan reviure i revisar, fan tornar guapos, ens

fan embellir les neurones de l'esperit, ens fan pensar i fan pensera, ens fan més bons de bon de veres. El vint-i-tres d'abril els catalans hem inventat una de les festes més belles i sàvies del món: la festa dels enamorats i dels llibres, entrellats: una rosa i un volum imprès que regalamos amb joia, amb alegria, amb fervor. Quin guster!

ants universitaris. Dos catalans i poetes ens han deixat una obra: Salvador Espriu i Bartomeu Rosselló-Pòrcel. Un llibre per somniar.

B. Hilari de Cara. *Absalom* (Editorial El Gall). Premi Cavall Verd al millor llibre de poesia de l'any 2006 en llengua catalana. Trentatres poemes que funcionen com una invocació a la *Comèdia* del Dant. La vida del poeta i de la societat que l'envolta contada amb versos musicalment exactes. La Bíblia com a referent: el fill del rei David, Absalom, bell i terrible, és un alt símbol poètic. Llibre de recerca carnal, impetuós i torrencial, sincer i sencer, visceral i intel·lectual, travessat de felicitats i d'angoixes, de tenebres i de sols resplendents. Un llibre per llegir molt de temps.

C. Orhan Pamuk. *Istanbul* (Editorial Bromera). Obra calidoscòpica, plena de sensacions i malenconies. Pamuk ens duu de la lletra per tots els records més íntims mentre ens mostra, en unes passejades al·lucinants, tota la riquesa de cultures que s'entremescen en el gresol d'Istanbul. Ens descriu amb uns retrats plens de vigor i lleugeresa una ciutat fascinant que es troba en un cruïlla excitant: entre l'islamisme més ferotge i l'occidentalisme més europeista, entre continuar essent la relíquia de capital d'un imperi que no existeix o convertir-se en la ciutat més oriental de la Unió Europea. Un llibre per viatjar.

A. Susanna Rafart. *Un cor grec. Memòria i notes d'un viatge* (Angle Editorial). Text poètic amb Grècia i les seves relacions amb la cultura catalana com a protagonista. Comença amb un dietari en què apareixen els referents de l'autora —Delacroix, Turner, Ricard Creus, Sèneca, etc.— que s'entrecreuen amb les experiències del viatge interior, la reinterpretació de personatges clàssics i els pensaments sobre la pròpia literatura. Recupera el viatge que el 1933, durant dos mesos, feren per tota la Mediterrània nombrosos professors i estudi-

D. Montserrat Abelló. *Sóc vertical. Obra Poètica (de Sylvia Plath)* (1960-1963) (Editorial Proa). Premi

Cavall Verd a la millor traducció de l'any 2006 en llengua catalana. Llenguatge viu, despul·lat de tot subterfugi, basant-se en la força intrínseca de la paraula nua. Abelló és fidel a la Plath: tradueix vers rere vers d'acord amb el significat intrínsec i el so de les paraules que més s'acosten a l'original. El món cru i sensible de la Plath tremola en les síl·labes catalanes de l'Abelló. Una simbiosi de dues poetes en punt. Un llibre per a aquests horabaixes en què la pluja no s'acaba mai.

E. Joan Sales. *Incerta Glòria* (Club Editor). Una de les millors novel·les sobre la guerra del 36 viscudes del bàndol republicà: el bàndol dels vençuts. Tres homes s'enamoren de la mateixa dona. Són companys de front que saben que l'endemà poden ser morts. Tot s'aguditza amb la guerra. Els afanyos d'amor, d'immortalitat i de vida amaren els personatges. Els que no moren sobreviuen a la seva joventut i alguns envegen els morts davant la doble derrota: la de la guerra i la de fer-se vell. Un llibre per rememorar.

F. Martí Domínguez. *El retorn de Voltaire* (Editorial Destino). Premi Josep Pla 2007. Una reflexió sobre la coherència d'un home i el rigor personal d'una vida, sobre la dificultat de mantenir les teves idees fins al final, de lluitar per la llibertat sobre totes les coses. Els darrers dies de Voltaire. Ha viscut vint anys a l'exili i torna a ca seva: a París. Té vuitanta-quatre anys i ha de decidir, quan la mort arribi, si s'ha de confessar per tal de ser enterrat en sepultura cristiana o bé si no ho ha de fer per ser coherent amb les seves idees, amb la seva obra. Un llibre que fa pensar.

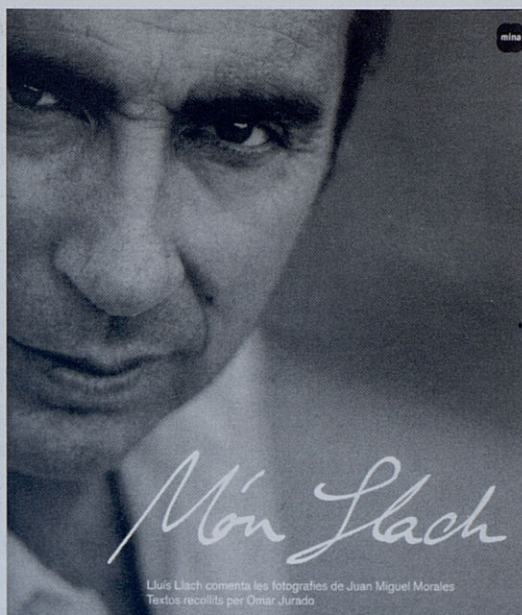
G. John Banville. *El mar* (Editorial Bromera). Premi Man Booker 2005. Max Morden es retira al mateix poble on estiuava durant la infantesa. Es troba en un dol terrible: ha mort la seva esposa. L'escriptura d'un fugitiu del dolor present que intenta trobar aixopluc en

el passat, no per llunyà menys tràgic i ple de fantasmes. Els temes són clàssics: el pas del temps i la presència de la mort, la importància de la memòria i dels records. Un llibre per als amadors dels detalls i de les sensacions.

H. Silvia Tarragona. *T'ha tocat la grossa. Com estar de bon any i passar-ho de conya* (Columna). La Tarragona té una veu encisadora, una cara guapa i un cos gens convencional. Ens conta les aventures al voltant de sa còrpora. Una desgràcia familiar va ser el motiu per agafar molt de pes. I a partir d'aquí es convertí en la diana de bromes pesades, rebutjos i discriminacions. Tot al voltant de l'aparença física i de les dietes. Hi ha un annex pràctic sobre l'obesitat i l'entrevista amb una metgessa nutricionista. Un llibre per a la gent divertida.

I. Juan Miguel Morales, Omar Jurado. *Món Llach* (Editorial Mina). *Lluís Llach sempre més lluny* (Editorial Txalaparta). Dos llibres que surten just quan Lluís Llach s'acomiada. Presenten un conjunt de textos i de fotografies que marquen les fites més importants de la vida del cantant, a través d'una recerca entre amics i coneguts, acompanyades amb un conjunt de fotografies magnífiques. Els dos autors han aconseguit, Omar amb la paraula, i Juan Miguel amb la fotografia, fer-nos conèixer els paisatges geogràfics i humans que envoltaren el cantautor de Verges. Un llibre per a fans llaquians.

J. Josep M. Espinàs. *Relacions particulars* (Editorial La Campana). Salvador Espriu, Josep Vicenç Foix, Miguel Delibes, Josep Pla, Camilo José Cela o Josep M. de Sagarra són escriptors que Espinàs

ha conegut al llarg de la seva vida i dels quals ens dona un tast ben matisat dels seus contactes. Perfils i vivències, anècdotes i aventures, tot es creua en una escriptura amena i informativa, entretinguda i saborosa. La primera vegada que va entrar al pis d'Espriu, el control dels bombons de Foix, el préstec de 500 pessetes que li va demanar Cela, són fetes que formen un entramat fascinant. Un llibre per rememorar escriptors.

K. Imma Monsó. *Un home de paraula* (Editorial La Magrana). Ajustar dos tòpics tan forts i contundents com l'amor i la mort és un

Libres

Simenon i la connexió catalana
Xavier Pla

PREMI OCTUBRE D'ASSAIG

repte molt difícil. Escrit en tres anys amb un treball de reelaboració continu. Una matèria de dol. Una experiència abassegadora. Des d'un bell començament no et trobes ni amb llàgrimes ni amb sentimentalismes, ni amb cap semblança a un melodrama. Hi ha dues parts: la A, que està relatada en passat, que correspon a la memòria, i la B, que està en present i que ens emociona: un dol teixit en unes planes que es converteixen en un *carpe diem* i en una presència. Un llibre per a coratjosos.

L. Manuel Forcano. *A fil d'espasa. Les croades vistes pels jueus* (Editorial La Magrana). En els segles XI i XII les croades que es dirigien a

Terra Santa s'acarnissaren amb els jueus d'Europa abans d'embarcar cap a Orient. A partir d'autors contemporanis als fets –Salomó bar Simson, Eliezer bar Natam, l'Anònim de Mainz i Efraïm de Bonn– i de posteriors com Josep ha-Cohen i Salomó ben Verga, Forcano ens dóna amb una narració fascinant els records dels esdeveniments i el to que ells volgueren oferir. Un llibre per sentir.

M. Joandomènec Ros. *Exploració, joc i reflexió. Assaigs sobre ciència* (Pagès Editors). Un biòleg amateur de la divulgació científica reflexiona sobre la ciència en general, des dels aspectes més lleugers de la recerca científica fins als més relacionats amb la política, la societat i les creences religioses i ètiques; des del rol de la dona en els laboratoris i les aules fins al que tingueren homenots (Darwin, Gould, Wilson, Margalef, etc.) que, en moments diferents de la història, lluitaren per fer-nos entenedor el món. Un llibre per aprendre.

N. Ponç Pons. *Nura* (Quaderns Crema). Premi de la Crítica 2006. L'llòman menorquí ofereix en aquest llibre de poemes un oratori o un rèquiem en versos alexandrins per exorcitzar l'enyor. Nura vol dir 'terra de foc': el nom que els fenicis donaren a Menorca. Hi ha molta de claror en aquests versos que entrecreuen els sabers sobre nombrosos poetes amb una elegia per a un territori i una llengua. Meditació amb el mot sobre el mot, un poeta que diu amb les veus de la tribu paraules alades. Un llibre per als sensibles.

O. Xavier Pla. *Simenon i la connexió catalana* (Editorial Tres i Quatre). Premi Octubre d'Assaig 2006. Amb una lletra senzilla i clara un Xavier Pla detectiu finíssim ens explica qui són aquesta família d'escriptors, crítics, traductors i editors catalans que formen un club de fans de Simenon. Pla, Sagarra, Canyameres, Sentís, Gash, Tasis, Pedroló o Serrahima: el floret de persones que llegien, deba-

tien i admiraven el novel·lista belga i feien del seu comissari Maigret un símbol de la seva manera d'entendre la literatura i la vida. Un llibre per als lectors apassionats.

P. Eduard Márquez. *La decisió de Brandes* (Editorial Empúries). Premi de la Crítica 2006. Un pintor que podria ser Braque. Un temps: els anys 40. París ocupat per l'exèrcit hitlerià. Un dilema: Si vols recuperar els teus quadres, només m'has de donar el Cranach. Tota la novel·la és un exercici de resistència contra el mal. Millor dit: un tractat. Cal lluitar contra l'opressió de totes les maneres possibles, cal sobreviure. Escripura primfílada i lleugera amb un lirisme sec. Un llibre per als lluitadors contra la barbàrie.

Q. Michel de Montaigne. *Assaigs*. Traductor: **Vicent Alonso** (Editorial Proa). Quina alegria que una de les obres clàssiques més essencials de la literatura europea l'hagi traduïda un poeta, assagista i professor com Alonso! Aquest és el primer volum dels tres de què constatarà l'edició. Un cim de l'humanisme es pot assaborir amb un català ferm, ric, subtil. Les reflexions sobre tants de temes com toca Montaigne i els seus arguments amb una prosa amable, sàvia i reconfortant. Un llibre per als silenciosos.

R. Apollinaire. *El bestiar*. Traductor: Joaquim Sala-Sanahuja (Lleonard Muntaner, Editor). Quina delícia de traducció! Quin gust de dibuixos de l'artista Jaume Canet! L'elegància dels poemes i la ingenuïtat aparent que destil·len es conserven perfectament en una edició catalana excel·lent. La imatge de cadascuna de les bèsties és també un poema. Un llibre per a lectors joguiners.

S. Pere Antoni Pons. *Fervor tan fosc* (Editorial Ensiola). Poesia segle vint-i-unera que t'agafa pels pèls i et fa pujar als cels de la sapiència i als abismes del sentir. Paraules plenes de les músiques més enfebrides

de la nit, en els bars fondos on encara es poden veure els límits de les coses. Paraules que surten de la boca plena de llops, del tacte tot estibat de naixements, del plany dels rosers. I l'enyor escampat pels versos com una epifania tranquil·la i benèfica. Imatges enriquidores de Menéndez Rojas. Un llibre per als amants dels somnis.

T. Lolita Bosch. *Qui vam ser* (Editorial Empúries). Amb una prosa visual i plena d'audàcies, la Bosch ens conta la seva relació amb G. El llibre és una elegia. Les confidències omplen el relat: un àlbum de fotos, algunes cartes, un dinosaure, unes postals i una caixa de metall taronja es converteixen en catalitzadors d'una fruïció insospitada. Un llibre per a enamorats.

U. Valentí Puig. *La gran rutina* (Edicions 62). Premi Sant Joan 2006. El temps de la victòria de Zapatero quatre personatges, que de joves foren de la *gauche divine*, es despullen. Daniel Marquet, editor amb un fill mort per sobredosi; Ventura Dols, pintor malalt de càncer; Marcel Petrus, financer corrupte, i Amadeu Prat, polític convergent, es reuneixen en una casa

de cap de setmana a Viluma. Viagra, lífting, nines xineses adoptades, *brunchs*, prejubilacions, dificultats sexuals, etc.; tot un món quotidià pintat amb pessimisme. Un llibre per als amadors de la novel·la d'idees.

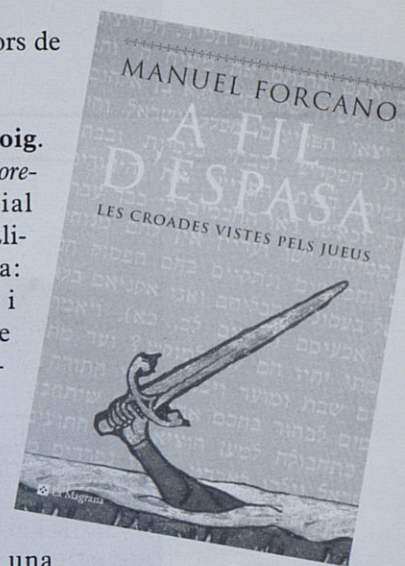
V. Idith Zertal. *La Nació i la mort. La Xoà en el discurs i la política d'Israel* (Lleonard Muntaner, Editor). Sabem com afronten l'extermini el poble jueu i els polítics d'Israel? Un genocidi crea discurs? Quin discurs s'ha fet sobre l'extermini? Aquesta historiadora israeliana, lúcida, crítica i que fa feina amb molts de documents, ens parla de com utilitzen els morts dels camps nazis els polítics d'Israel. Quan s'abusa d'aquest discurs desapareix la crítica. Un llibre per a destructors de tòpics.

W. Antònia Vicens. *Ungles perfectes* (Editorial Proa). Dues dones lluiten dins una Mallorca travessada per la corrupció urbanística, les màfies de la droga i la banalitat del poder. Amb una prosa en relleu, uns llenguatges actualíssims i una poètica fonda que il·lumina tots els seus personatges, la Vicens ens dona una novel·la tan contemporània com arriscada. Un llibre

per als amadors de la llengua.

X. Albert Roig. *Cecilia dels Florejats* (Editorial Montflorit) Llibre de poeta: per llegir-ne i rellegir-ne molts de trosos, per subratllar, per prendre'n notes. És una festa de llenguatges: una obra de teatre, la recuperació del poeta tortosí Abu Bakr, una recerca del sud, el sud saliner de Blai Bonet o el sud brasiler de Manoel de Barros, aquest moment convuls i irreplicable de la poesia catalana, tot un fester. I marcant fites com una distància les cartes que Blai Bonet, el mestre de les salabors i dels ritmes, va enviar a l'Albert Roig al llarg de sa vida. Un llibre per llegir quan et sentis enmig de la tempesta.

La Y & Z són dos interrogants per al Lector.

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JUGUETES

LLIBRES DE TEXT

DISCOS I CASSETTES

SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS

arts
xisco
gràfiques

Tel. / fax: 971 475 754

El puig Tomir

Gaspar Valero

Itinerari

Ma-10, km 17,400 – Menut –
Binifaldó – font del Pedregaret –
puig Tomir –
casa de neu del Tomir –
Binifaldó - Ma-10, km 17,400

Horari aproximat: 3 h 25 min
(temps aproximat de marxa,
sense les aturades)

Orientacions de camí

A l'altura del quilòmetre 17,400 de la carretera de Pollença a Lluc (Ma-10 Pollença-Andratx), a la part dreta si venim des de Lluc, es troba el portell que dona entrada a les possessions de Menut i Binifaldó. Actualment, aquestes finques són propietat pública, de la Conselleria d'Agricultura i Pesca del Govern de les Illes Balears. Aquesta part inicial de l'itinerari correspon al camí Vell de Lluc a Pollença, i des de fa uns anys es troba asfaltada.

La primera referència cultural no es fa esperar, ja que poc després d'iniciar la caminada trobam a la dreta, a pocs metres fora del camí i envoltada de xiprers, la creu de Menut, antic símbol religiós que des del camí Vell protegia els viants i les cases de Menut. Poc més endavant, aquestes cases ens surten a l'encontre. Avui són ocupades pel guarda forestal i es dediquen a plantacions d'interès naturalístic i forestal. El portal forà

és d'arc rodó. Encara s'hi poden veure les restes de l'antiga torre de defensa, que és de planta quadrada.

Continuam avançant sobre l'asfalt, ara en lleugera pujada que ens conduirà sobre el coll de Binifaldó, de petita alçada. La Moleta de Binifaldó domina la panoràmica que tenim davant, amb una vege-

tació arbòria composta per una barreja de pins i alzines. Aquesta imatge vegetal canvia radicalment quan, després del coll, apareixen a la nostra esquerra els camps de conreu de Binifaldó, que ens obren la perspectiva cap al puig Roig i el puig Caragoler de Femenia. Un safareig a l'esquerra de la carretera ens confirma la proximitat de les

cases. Aproximadament a mitja hora de la carretera, rere el torrent d'Alqueda, que apareix encara jove i agombolat per un conjunt de polls, assolim les cases de Binifaldó.

Les cases de Binifaldó

Les cases de Binifaldó es troben

situades al peu del puig Tomir, envoltades per alzines velles i altes per la dreta i per sementers de conreu per l'esquerra. Restaurades pel SECONA, es dediquen avui a escola de natura i a la cria d'animals de races autòctones. El topònim Binifaldó marca clarament l'existència d'una alqueria islàmica, concretament de tipus clànic,

si atenem el prefix *bini-*. Després de la conquesta catalana correspongué a l'Orde del Temple, i quan aquest fou dissolt, passà a l'Orde de l'Hospital, i d'aquest a la família Cànaves; al final del segle XVII Pere Ferragut Cànaves la cedí al santuari de Lluc, i fou expropiada per l'Estat el 1897. Estructuralment, presenta un portal forà d'arc

rodó i un alçat de dues plantes. La seva distribució interior ha estat adaptada a les necessitats d'escola de natura.

Vora les cases de Binifaldó deixam el camí Vell de Lluc-Pollença, que

queda a l'esquerra de les construccions i continua en direcció nord-est, cap a les cases de Muntanya, sota el vessant de tramuntana del puig Tomir. La nostra ruta transcorre per la dreta de les cases de

Binifaldó, encara sobre asfalt. Escassament a un quart d'hora més amunt, envoltats d'alzines i amb el torrent d'Alqueda a la nostra dreta, arribam a la font del Pedregaret, actualment desfigura-

**ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA**

T'equipam per a l'aventura

**ES
REFUGI**

Via Sindicat, 21 (pati interior)
Palma

Tel. 971 71 67 31

Fax 971 71 85 97

refugi@detallsport.es

www.esrefugi.es

da per la planta embotelladora que en comercialitza l'aigua. En resta encara una aixeta per als assedegats viants.

La font i l'embotelladora es troben vora el coll del Pedregaret, que condueix pel seu vessant sud cap al bosc Gran i les cases d'Alcanella. Abandonam el camí d'Alcanella i voltam cap a l'esquerra, vora l'entrada de la factoria. Aquí s'inicia un sender que voreja per la part dreta el filferro que envolta les instal·lacions i que té una paret a la part dreta. L'embotelladora queda completament davant la nostra vista, a l'esquerra. Mentrestant, el camí, entre els darrers pins i alzines, guanya altura ràpidament i dissenya algun revolt de pujada. Prest s'acaben els arbres i el camí ascendeix pel vessant dret del comellar de la Camamil·la, ocupat per una gran rosseguera que queda durant el primer tram d'aquesta pujada a la nostra esquerra.

A poc a poc, assolim un domini del paisatge, amb una àmplia vista panoràmica: la moleta de Binifaldó, cap a l'oest i ben a prop; el puig Roig i el puig Caragoler de Femenia, cap al nord, rere el puig Muntibudell o Agudell. Més amunt, veurem aparèixer el puig de Massanella i el de n'Ali, cap a ponent. Deixam la rosseguera, que ara queda superada, davall els nostres peus. L'ascensió es fa més rosta, fins que assolim un petit collet. Des del coll enllaçam amb una altra rosseguera, aquesta més petita que l'anterior, però que ens afecta més directament, ja que el camí passa tangencialment pel seu costat dret, entre les pedres soltes de la rosseguera i el penyal, per la qual cosa ens hem de situar vora les parets rocoses de la dreta i hem de posar atenció al desnivell. Superat el pas de la segona rosseguera, poc més endavant arribam a una raconada on sembla que el camí s'acaba. Així les coses, no queda altra opció que enfrontar-nos amb un pas de roques que s'ha de salvar amb una curta grimpada (usant mans i peus) per un estret canal; recentment, s'hi ha instal·lat una escala de metall.

La part superior del pas ens ofereix una visió desèrtica, de roquissar esquerp amb carritxeres aïllades, algunes aritges i estepa joana. El nostre

Relojería Española S.L.

FUNDADA EN 1885

Concessionari Oficial

OMEGA
Watches & Bijoux

FREDERIQUE CONSTANT
GENEVE

LONGINES
SWISS WATCHES

GLYCINE
SWISS

TISSOT
Swiss Quality Time

RADO
Switzerland

FORTIS
OFFICIAL COSMONAUTS CHRONOGRAPH

 VICTORINOX SWISS ARMY

HAMILTON
AMERICAN SINCE 1852

Plaça de Cort, 14

Tel. 971 721 563 · 971 724 344

Fax 971 714 369

www.relojeriaespanola.respanyola@omega.es

camí, convertit en tirany poc marcat, avança entre les roques nues, coster amunt amb una certa tendència cap a la dreta, fins a assolir un coll que ens obre la panoràmica de les badies de Pollença i d'Alcúdia. El senderó s'aferra al vessant dret de la cresta superior del puig Tomir. Així, arribam al darrer collet, entre l'avantcim (1.070 m) i el cim, del qual veim ja el vèrtex sumital. Un esforç més de pujada ens permet guanyar en pocs minuts el cim del puig Tomir (1.102 m), l'objectiu més alt d'aquest itinerari.

El cim del puig Tomir és ocupat

per un vèrtex geodèsic que ha bandejat una vella creu escolta. Aquest mirador natural ofereix una vista impressionant. De nord a sud per llevant observam: el puig Gros de Ternelles, la península de Formentor, la badia de Pollença, amb el port i, més acostat, el poble de Pollença, la Cuculla de Fartàritx, el puig de Ca de Míner, el cap Pinar, la badia d'Alcúdia, i l'ampla extensió del Pla de Mallorca. De sud a nord, per ponent, contemplam: el puig de Massanella, el puig Major, el puig Roig, les cases de Mossa, el puig Caragoler de Femenia i les cases

de Muntanya just als nostres peus. La timba dels costers nord i oest és impressionant, amb sis-cents metres de paret rocosa tallada a plom.

Iniciam la davallada pel coster nord-est, sense camí. Hem de baixar cap a les parets de la casa de neu del puig Tomir, que podem entreveure des del cim mateix, en direcció al coll del puig de Ca de Míner. Arribam a la casa de neu després de deu minuts de descens per aquest vessant nu, amb un pendent constant i sense camí, però que no arriba a presentar cap pas dificultós.

La casa de neu del puig Tomir

Des de la casa de neu s'observa una magnífica vista de la badia de Pollença. Segons la nostra posició d'arribada, de tot el conjunt d'instal·lacions dedicades a nevatejar, trobam primer les restes del porxo dels nevaters. Podem veure encara els paraments del porxo i algun detall que ajudava a passar les llargues hores d'aquella dura activitat, com un rebost triangular bastit en la paret mateixa del porxo. També constatarem la presència d'un conjunt de parets que ajudaven a quallar la neu i a

facilitar-ne la collita.

La casa de neu es troba endomassada d'heura i excavada en la roca, de tal manera que part de la paret interior del clot és constituïda per roca natural. A l'exterior mostra un coronament de paret seca, que sostenia la coberta, avui desapareguda. Té una planta rectangular amb angles arrodonits i amb irregularitats pròpies del terreny. Presenta unes dimensions d'11,50 metres de llargada per 6,30 metres d'amplària, amb una profunditat màxima de 8,20 metres, al costat nord, mentre que la part sud només arriba a una profunditat de 5,40 metres.

Des de la casa de neu, tornam a pujar fins a prop del cim, que deixam a la nostra dreta. Arribats al collet de l'avantcim, comença la davallada pel mateix itinerari per on hem pujat. Desgrimpam el passet amb graons metàl·lics i passam la primera rosseguera, amb atenció al desnivell. Superat el collet, davallam amb la gran rosseguera a la nostra dreta i arribam al coll del Pedregaret, des d'on continuam cap a Binifaldó, Menut i la carretera. Podem acabar aquí la caminada si ens espera el vehicle, però també podem arribar a Lluc en menys de mitja hora.

Tendències **cinefàgia**

Richard Gere i la falsificació més gran de la història de les Balears

MATÍAS VALLÉS

Sense sortir de la nostra història política recent, les Balears acumulen prou falsificacions per entretenir Hollywood durant dècades. La irreparable situació urbanística actual és el resultat més visible d'aquesta multiplicació d'enganyos,

però alliberarem aquest racó de la sobredosi de condemnes al ciment. A l'igual que passa amb les dietes –llegir articles sobre alimentació engreixa–, també es diria que informar sobre el desastre l'agreuja en comptes de pal·liar-lo. Pel

que fa al tema estrictament cinematogràfic, escric això quan acaba d'estrenar-se als Estats Units la pel·lícula sobre la cadena de mentides més famosa de la història de la nostra comunitat. En aquesta història s'hi veuen involucrats Orson Welles, Howard Hughes, Juan March, Joan Miró, Nina & Frederik i Elmyr d'Hory. La pel·lícula es titula *The Hoax*, i està interpretada per Clifford Irving. L'actor zen, que ja va protagonitzar un clip per a una marca de rellotges a Formentera, interpreta l'escriptor nord-americà Clifford Irving. *L'engany* encapçala precisament el llibre autobiogràfic en què el resident a Eivissa conta la fabulosa història de com se li va ocórrer escriure una biografia íntegrament falsa de Howard Hughes, que vivia reclòs a l'àtic d'un dels seus establiments a Las Vegas. El primer capítol es titula «Genesis in Palma», que no necessita traducció ni explicació addi-

cional. Per si de cas, el text s'inicia amb l'il·lustrador «El Juan March havia arribat al moll de Palma». Aclarida la vinculació de *The Hoax* amb les Balears, podem preguntar-nos què feia Clifford Irving a Mallorca quan estava instal·lat a Eivissa amb la seva esposa, Edith –víctima col·lateral, també en el caire sentimental, de la trama–, i el fill d'ambdós. L'escriptor nord-americà pensava trobar-se amb el seu compatriota Richard Suskind, que vivia en un xalet del Terreno, adjacent al que compraria més endavant Tita Cervera. Tot just desembarcar a Palma, el nouvingut va comentar a qui seria el seu soci la idea de vendre a l'editorial McGraw-Hill una falsa autobiografia de Howard Hughes. La clau del *hoax* o engany residia en el fet que el multimilionari no es molestaria a desmentir-los perquè apreciava massa la seva voluntat d'anonimat. Res no sortiria com havien pensat en la falsificació més apassionant

del segle xx, amb la possible excepció de les memòries inventades de Hitler.

L'escriptor a qui ara dona vida Richard Gere viu en l'actualitat a la localitat nord-americana d'Aspen. En la seva catastròfica aventura hi va involucrar la seva esposa, que va participar en els cobraments i va deixar-hi el rastre de la seva signatura. Per si això no fos prou, Clifford Irving també hi va enredar –segons consta en la seva versió literària dels esdeveniments– la cantant danesa Nina van Pallandt. Mantenia un apassionat idil·li amb la part femenina del duo Nina & Frederik. Howard Hughes va combatre les seves memòries apòcrifes amb l'energia que dècades enrere havia emprat a conquerir Hollywood i les seves primeres actrius. Després de les innumera- bles peripècies que narra la pel·lícula, el 1972 es detenia el falsificador. El nord-americà i la seva dona varen confessar que havien

participat en el que havia passat «per estalviar despeses», d'acord amb el seu pragmàtic raonament. Ambdós varen ser condemnats a pena de presó.

La desgraciada aventura no va minorar el fervor que Irving sentia per les Balears, on va tornar el 1974. Si els fets ressenyats ja confirmen la vinculació de la nostra comunitat amb la història, els llaços s'estrenyen en examinar la font d'on va sorgir la idea d'estafar l'entramat editorial nord-americà. L'escriptor empresonat havia aconseguit notorietat amb una biografia del cèlebre falsificador d'obres d'art Elmyr d'Hory, que vivia també a Eivissa. El llibre s'havia titulat *Fake! o Fals!* En lloc d'escalivar en descriure els problemes judicials del pintor, el nord-americà es va sentir temptat a desafiar el sistema.

Elmyr d'Hory té més interès com a protagonista d'una pel·lícula o d'una sèrie de ficció que Clifford Irving, però arrossega l'inconvenient de no ser nord-americà. Malgrat això, ningú no li discuteix el títol d'incomparable falsificador artístic del segle passat, fins a convertir les imitacions en un gènere autònom. El seu treball ha estat utilitzat per qüestionar els conceptes d'original i de reproducció en

el mercat de l'art. *Fake!* significaria la seva consagració mundial. Entre les seves manies, es negava sistemàticament a falsificar Joan Miró, perquè pensava que no tenia cap mèrit. Des d'Eivissa, el copista apàtrida havia de desplaçar-se periòdicament a Palma per enfrontar-se amb les successives demandes d'extradició formulades per clients que es consideraven estafats després d'haver adquirit alguna de les seves obres. No cal precisar que, fa quasi quatre dècades, el seu advocat defensor ja era Rafael Perera.

D'Hory també posseïa una justificació per a les seves imitacions. «La meua tragèdia consisteix en el fet que no he pogut evolucionar personalment amb el meu propi estil, perquè sempre em demanaven un Matisse o un Renoir, i no volia morir de fam.» Va acabar suïcidant-se el 1976, tres dies abans que una altra resolució de l'Audiència Provincial acudís en la seva ajuda en denegar l'extradició que se li havia sol·licitat. Havia arribat a Eivissa el 1960. La seva carrera va enriquir i va enverinar Irving, que va fracassar com a falsificador memorístic. Aquest vaivé teixit entorn de les Balears fa dècades ocupa avui mateix les cartelleres novaïor-

queses gràcies a la pel·lícula *The Hoax*, però n'hi va haver una altra abans que va ser orlada amb el qualificatiu de culte.

Algú es deu haver demanat què pinta en tot això Orson Welles. La resposta més directa estableix que, si no heu vist *F for Fake*, què diables feis perdent el temps en aquest article en lloc d'acudir al descarregador d'Internet –legal– més pròxim. Aquesta falsificació cinematogràfica de dues falsificacions anteriors ni tan sols té un títol estable, perquè abans va ser batejada com *Fake (Question Mark)*. En aquell moment, i estam parlant una altra vegada de la primera meitat dels setanta, el creador de *Ciudadà Kane* tenia per companya la bella iugoslava Oja Kodar. Per descomptat, la va convertir en la protagonista femenina, si aquesta categoria tingués sentit en un producte tan inqualificable, de *F for Fake*. Reprenent els principis de la seva carrera, quan va convèncer els seus compatriotes que estava en curs un atac d'alienígenes, va abordar simultàniament el drama d'Irving i d'Hory. La seva tesi estava espargida al llarg de la projecció: «Si no hi hagués experts, no hi hauria falsificadors». Que així sigui.

Metges especialistes en oftalmologia

C/ d'Anselm Turmeda, 10. Palma (Mallorca)
Tel. 971 20 15 12 - 971 29 47 44 - 971 29 54 50
Fax 971 75 52 38
A/e: iom@iom.es

Beques

Convocatòria 2007
del 16 d'abril al 25 de maig

www.sanostra.es

Informació

Sortides
Programa d'ajuts per a
l'ampliació d'estudis a
l'estranger

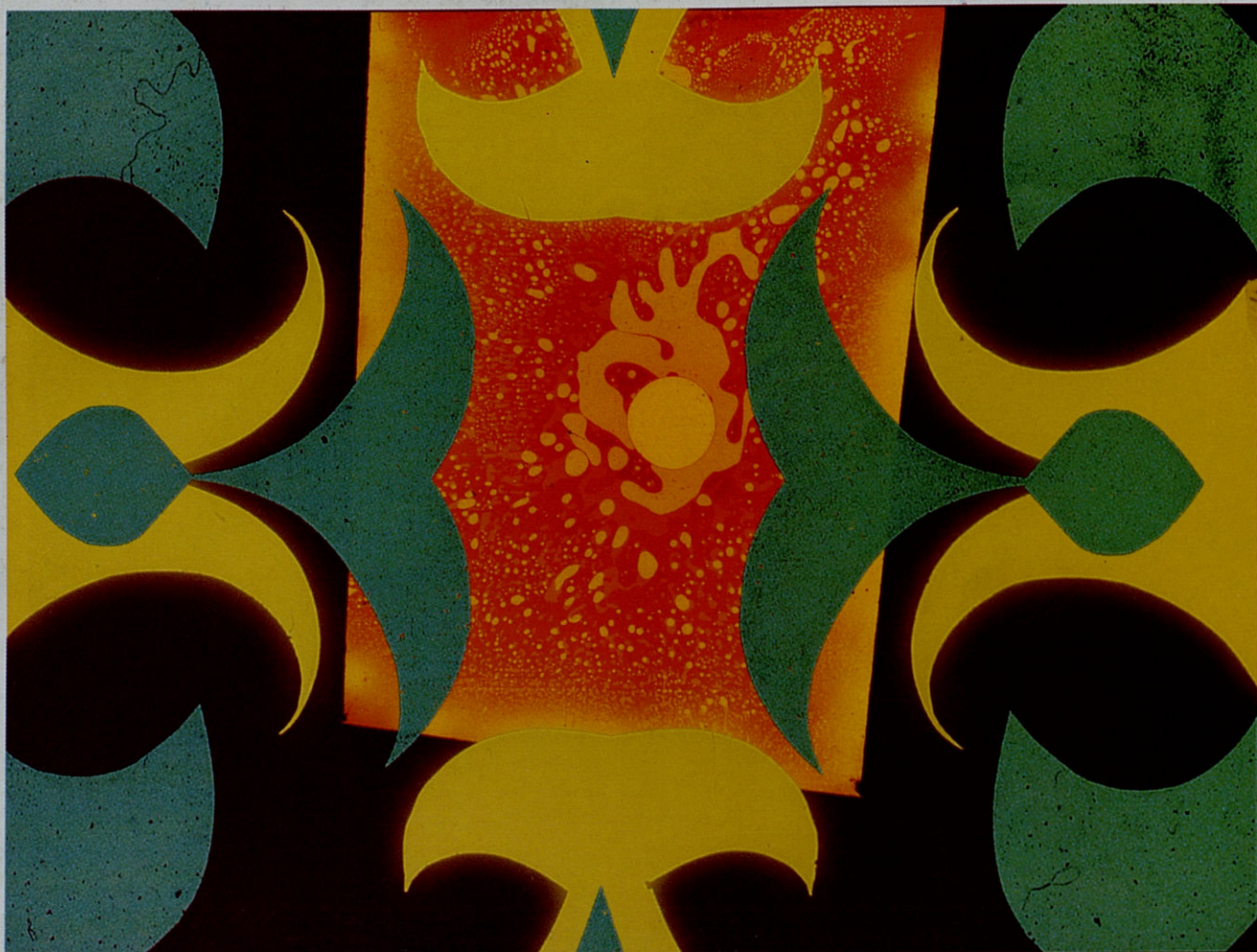
Beques "SA NOSTRA"

125 "SA
NOSTRA"
anys
CAIXA DE BALEARS

BALEARS
jove

UIB
Universitat de les
Illes Balears

Fundació
"SA NOSTRA"

BRIAN ENO

77 Million Paintings

21 Abril - 11 Maig 2007.

Teatre Principal de Palma.

Horaris

11.00-14.00 / 16.00-20.00

FUNDACIÓ TEATRE PRINCIPAL

Consell de
Mallorca